

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI”

Centrul de Studii Biblice

THEOLOGIA BIBLICA

– **Buletin informativ** –

Nr. 4, octombrie 2005

Cluj-Napoca

Cuprins

Prefață	5
Prof. Dr. Zsolt Geréb – <i>Patimile Mântuitorului</i>	7
Prof. Dr. Oláh Zoltán – <i>Slujitorul suferind al lui JHWH</i> <i>în Psalmul 22</i>	11
Asist. Dr. Grigore Marius Furtună – <i>Dialogul dintre Iuda și Arhierei,</i> <i>Mt 27,3-10. Mărturia lui Iuda despre Isus</i>	24
Pr. Prof. Dr. Stelian Tofană – <i>Procesul Mântuitorului Iisus Hristos</i>	34
Din activitatea și realizările CSB	57

Prefață

Între obiectivele incluse în programul activității Centrului de Studii Biblice se numără și unul legat de implicarea membrilor acestuia în activități spirituale, de interes general, atât pentru Universitate, cât și pentru societate.

Se cunoaște bine cât de mult este, în zilele noastre, frământată umanitatea, cel puțin de intuiția, dacă nu și de convingerea, că dincolo de traiectoria pur materială, pe care se desfășoară viața, trebuie să mai existe una care să o împlinească deplin. Biserica și religia, în general, a numit-o pe aceasta, *spirituală*.

Din această perspectivă, responsabilitatea față de ființarea noastră dincolo de granița eshatonului capătă un statut mult mai profund decât cel al unui simplu concept pur intelectual, cum adesea s-a vehiculat, până nu demult, într-o filosofie desprinsă de dimensiunea sa ontică.

Acesta este motivul pentru care membrii Centrului de Studii Biblice și-au propus ca în Universitate, pe lângă activitatea de cercetare științifică, concretizată în proiecte bine definite, să desfășoare și o muncă concretizată într-un program spiritual, catehetic-liturgic și care să se definească printr-o caracteristică mai mult formativă decât informativă.

Din perspectiva acestei preocupări membrii Centrului au organizat pe perioada Postului Paștelui un program de meditații spirituale cu referiri la semnificația acestui timp liturgic al anului, pregătitor pentru înțelegerea raportării personale la evenimentul și semnificația duhovnicească a Patimilor și Învierii Mântuitorului Iisus Hristos. Aceste seri duhovnicești s-au desfășurat în amfiteatrul „Regele Ferdinand” al Facultății de Studii Europene a Universității „Babeș-Bolyai”.

Participanți n-au fost numai studenți ai facultăților de teologie, ci și studenți și chiar cadre didactice ale altor facultăți, nu numai din Universitatea noastră, ci și din alte Universități clujene, precum și un număr considerabil de creștini aparținători a diferite biserici și confesiuni creștine. Impactul cu o abordare a unor teme de spiritualitate, din perspectivă interconfesională și dincolo de spațiul restrictiv amvonic, a creat o emulație în discuții și întrebări mai mult decât cea scontată.

Numărul de față al Buletinului informativ al Centrului de Studii Biblice cuprinde tocmai aceste meditații susținute, în aceste seri duhovnicești.

Tematica meditațiilor a fost una variată, abordată din perspectiva specificului confesional, dar dezvoltată în spiritul unei depline atmosfere ecumenice și academic teologice. Discuțiile s-au perpetuat apoi, după încheierea conferinței, în rândul studenților ceea ce a contribuit real la o mai bună cunoaștere între ei, dar și la dezvoltarea spiritului de respect reciproc vizavi de crezul și convingerea teologică a celuilalt.

Așadar, o astfel de reflectare spirituală a activității membrilor Centrului de Studii Biblice nu poate decât să lărgescă cadrul profund ecumenic în care se desfășoară activitatea de cercetare în spațiul teologic al Universității noastre.

Patimile Mântuitorului

Prof. Dr. Zsolt Geréb

Istoria patimilor lui Hristos constituie cea mai veche parte a tradiției evangheliilor sinoptice. Este adevărat că deși Sfinții Evangheliști relatează istoria patimilor în lumina credinței, ei totuși au păstrat baza istorică a evenimentelor.

Trebuie să constatăm că pentru Hristos moartea nu a însemnat un eveniment fatal. El chiar de la începutul slujirii sale mesianice s-a pregătit de moartea mântuitoare. Cu ocazia botezului său El s-a hotărât să-și îndeplinească misiunea prin suferințele Slujitorului Domnului. Iisus a menționat ucenicilor în repetate rânduri misiunea sa mesianică, care a constat nu în dominare, ci în slujire și patimă (Marcu 10, 45; Matei 20,28). Domnul nostru s-a pregătit de îndeplinirea misiunii sale treptat și cu supunere față de voia mântuitoare a Domnului și abia ajungând la Cezareea lui Filip a decis definitiv să privească în față moartea, cum citim din Evanghelia după Matei cap. 16 versetul 21: *„De atunci a început Iisus să arate ucenicilor Lui că El trebuie să meargă la Ierusalim și să pătimească multe de la bătrâni și de la arhierei și de la cărturari și să fie ucis, și a treia zi să învieze”*.

Iisus a ajuns în Ierusalim înainte de Paștile iudeilor împreună cu ucenicii săi. La poalele Muntelui Măslinilor pelerinii îl întâmpină ca pe Mesia zicând: *„Osana! Bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului”* (Marcu 11,9). Mântuitorul înlătură bănuiala că ar fi un Mesia politic așteptat de mulți compatrioți - în mod special de mișcarea zeloților - intrând în Ierusalim călare pe un mânz ca solul păcii. Primele zile ale săptămânii le-a petrecut în pridvorul numit al lui Solomon, unde și-a provocat mânia arhierilor. Prin cuvintele Sale rostite în templu a criticat centrul religios al evreilor precum și abuzurile observate în piața templului. După relatarea lui Luca, intrând în templu Iisus a început să scoată pe cei ce vindeau și cumpărau în el, zicându-le: *“Și va fi casa mea casă de rugăciune”, dar voi ați făcut din ea peșteră de tâlhari*” (Luca 19,45-46). Critica Sa a ajuns la apogeu prin profeția Sa despre dărâmarea templului (Marcu 14,58). Atunci au hotărât arhierii să-l aresteze.

Având în vedere popularitatea lui Iisus, pregătirile lor nu au decurs în mod deschis. Ei au încercat să adune dovezi politice și religioase împotriva Sa. Să ne gândim la scena când fariseii îl întreabă dacă trebuie să plătească dajdie Cezarului

(Marcu 12,13-17). Autoritățile iudeilor au încercat să pună capăt cât mai repede activității Lui, înlăturându-L chiar înainte de sărbători (Marcu 11, 18; 14, 1-2).

Iisus a simțit că soarta Lui a ajuns la o cotitură și a decis să-și încheie misiunea sa. Cu ocazia *Cinei cele de taină* (Nisan 15), El a vorbit despre caracterul eschatologic al morții Sale prin care dorea să întemeieze un nou Legământ. Prin jertfa Lui a dorit să pecetluiască pentru totdeauna începutul Împărăției Domnului (Marcu 14,22-25; Luca 22,15-18). Prin următoarele cuvinte El a atribuit patimilor Sale un rol împăciuitoare și mântuitor: „*Că și Fiul Omului n-a venit ca să I se slujească, ci ca El să slujească și să-și dea sufletul răscumpărare pentru mulți*” (Marcu 10, 45).

În timpul Cinei Iisus a proorocit că Petru Îl va lepăda, Iuda Îl va prăda, și ucenicii Îl vor părăsi (Matei 26,21). După Cina cea de taină a urcat pe Muntele Măslinilor în Grădina Ghetsimani însoțit de ucenici. Aici s-a supus voinței Domnului și rugându-se s-a pregătit de moarte: „*Avva Părinte, toate sunt Ție cu putință. Depărtează paharul acesta de la Mine. Dar nu ce voiesc Eu, ci ceea ce voiești Tu*” (Marcu 14,36). După aceasta a fost arestat de soldații templului și ai autorităților romane. Soldații L-au prins ca pe un rebel politic. Iisus însă a respins această acuzație prin supunere pașnică spre deosebire de Petru care și-a scos sabia tăind urechea slugii arhierelui spunând: „*Întoarce sabia ta la locul ei, că toți cei ce scot sabia, de sabie vor pieri.*” (Matei 26, 52).

Arestarea lui Iisus a fost urmată de *procesul religios*. La prima audiere de către Consiliul cel Mare numit Sanhedrinul iudeilor, I s-a adus acuzația că proorocirile sale legate de dărâmarea templului ar fi avut caracter instigator împotriva instituțiilor de cult. Cea de a doua acuzație era pretenția lui că ar fi Mesia. La prima acuzație Iisus a răspuns prin tăcere. Iar la întrebarea pusă de Caiafa: „*Ești Tu Hristosul, Fiul Celui binecuvântat*” a răspuns afirmativ (Marcu 14, 61-62), după care a fost acuzat că l-a blasfemiât pe Dumnezeu. Această acuzare a atras după sine condamnarea la moarte. După aceasta consiliul Sanhedrinului, arhierii l-au predat *procuratorului Pilat din Pont* aflat la Ierusalim de sărbători. Procuratorul roman l-a tratat pe Iisus ca pe un pretendent la titlul de Mesia și conform procedurilor romane l-a condamnat la moarte prin răstignire.

Cine este vinovat de moartea lui Iisus Hristos, arhierii din Ierusalim, sau autoritățile romane? La această întrebare numai atunci putem da un răspuns corect dacă descoperim partea de vină atât a evreilor, cât și a romanilor. Iisus a fost predat romanilor de către evrei, deoarece El a pretins că El este Mesia. El a fost condamnat

la moarte datorită acuzațiilor politice aduse împotriva sa. Evreii au greșit în procesul Domnului prin faptul că au interpretat greșit răspunsul Lui referitor la identitatea Sa mesianică. Evreii au comparat confesiunea Lui mesianică cu figura lui Mesia, apărută în imaginația lor, având o misiune politică. La rândul său Pilat din Pont l-a judecat pe Iisus tot pe baza confesiunii sale ca pretendent mesianic. Inscripția de pe cruce dovedește fidel baza judecății: „*Iisus Nazarenus Rex Iudeorum*” (Marcu 15, 26; Ioan 19, 19). Marea greșală a lor a fost, că au înțeles greșit caracterul apocaliptic al ființei mesianice a lui Iisus.

Deci evangheliștii au păstrat baza istorică a patimilor lui Iisus. Mărturia despre cruce a păstrat nu numai datele externe ale morții Sale ci și scopul mântuitor propus de Domnul. Kerigma, adică predica apostolică de după Paști a mărturisit realizarea acestui scop. Kerigma propovăduiește caracterul soteriologic (*pro nobis*) al jertfei Sale în lumina învierii și importanța Istoriei salvării (*Heilsgeschichte*). O dată cu învierea Domnului a început o nouă eră în istoria omenirii.

Evenimentul învierii a demonstrat că de sfintele Paști țelul și misiunea vieții Sale au fost duse la împlinire. Prin înviere Domnul a dovedit pentru totdeauna caracterul mesianic al lui Iisus, fapt prin care a tradus în viață mesajul legat de venirea Împărăției Domnului. Prin evenimentele petrecute de Paști, Domnul istoriei a pecetluit justetea drumului parcurs de Iisus până la cruce. Din punct de vedere teologic este foarte important să se clarifice și caracterul istoric al relatării biblice asupra evenimentului învierii.

În cercetarea istorică pornim de la constatarea că mesajele pascale nu conțin descrierea propriu-zisă a momentului învierii, acestea relatează numai urmările și efectele acestuia. Cea mai veche relatare asupra apariției Domnului înviat apare în prima Epistolă către Corintieni cap.15, 3-8 care datează dinaintea apariției scrierilor Sfântului Pavel. Deci sunt mai vechi decât celelalte părți ale tradiției sinoptice. Aparițiile Domnului de după Paști au constituit baza credinței. După mărturisirea apostolului Pavel, Hristos cel înviat a apărut mai multor martori oculari, prima dată lui Chefa, lui Iacov, apoi celor douăsprezece ucenici, pe urmă celor cinci sute de frați, și în cele din urmă lui Pavel însuși. Este de subliniat că întâlnirea cu Domnul înviat nu poate fi considerată o trăire subiectivă a ucenicilor.

În cadrul hristofaniilor Iisus este acela care inițiază, El este cel care li se adresează. O caracteristică a aparițiilor Sale este că Iisus este prezent ca o persoană activă, care adresează o chemare către ucenici și care le încredințează misiunea

propovăduirii (Matei 28, 16-20). Aparițiile Domnului înviat sunt relatate și în cele patru Evanghelii (Marcu 16, 1-8; Luca 24, 1-10; Matei 28, 1-10; Ioan 20, 1-18). Evangheliile aduc completări la relatarea făcută de Sfântul apostol Pavel. După însemnările lor, învierea Domnului nu este dovedită numai de aparițiile Sale de după Paști, ci și de mormântul gol.

Ce fel de fapte istorice pot fi aduse pentru dovedirea verosimilității acestor relatări?

1. Relatarea asupra mormântului gol apare în toate cele patru evanghelii.
2. N-a existat nici o relatare despre înviere în care să nu fi apărut mărturisirea despre mormântul gol.
3. Faptul mormântului gol este recunoscut și de polemica anticreștină iudaică și romană. Deși polemica iudaică explică faptul mormântului gol, susținând, că ucenicii au furat corpul neînsuflețit al lui Iisus, ei nu neagă realitatea mormântului gol. Din acest considerent romanii au emis un decret prin care se interzice răpirea cadavrelor și profanarea mormintelor.
4. Oamenii nu ar fi dat crezare relatării ucenicilor despre mormântul gol, dacă mormântul nu ar fi fost într-adevăr gol, deoarece oricine din Ierusalim ar fi putut dovedi contrariul. Mărturisirea despre mormântul gol în sine nu întemeiază credința despre Paști. Credința în Domnul înviat s-a născut prin repetatele apariții ale lui Hristos. Faptul mormântului gol a întărit această credință. De aceea hristofaniile au rol primordial.

Cea de-a doua problemă a prediciei apostolice despre Paști o constituie întrebarea: în ce fel de trup a înviat Hristos?

La această întrebare răspundem pe baza învățaturii apostolului Pavel din Epistola întâi către Corinteni 15, 44-50. Apostolul vorbește despre trup duhovnicesc (*soma pneumaticon*) și despre trup ceresc. După înviere Hristos a îmbrăcat forma trupului ceresc prin care s-a înfățișat ucenicilor. În ciuda schimbării Sale, Hristos cel înviat a păstrat identitatea cu Iisus cel pământesc. Această identitate a lui Iisus de dinainte și a lui Hristos de după Paști constituie baza continuității.

Slujitorul suferind al lui JHWH în Psalmul 22

Prof. Dr. Oláh Zoltán

1. Traducerea textului

1. Al maestrului de cânt. Pe „Căprioara aurorei”. Psalm al lui David

Plângere și supliciu

2. Dumnezeu meu, Dumnezeu meu; de ce m-ai părăsit?

Ești departe de mântuirea mea de cuvintele strigătului meu.

3. Dumnezeu meu, strig ziua și tu nu răspunzi

(strig) și noaptea, dar nu am nici un răgaz.

4. Dar tu, cel Sfânt, locuiești în sanctuar,

lauda lui Israel.

5. Părinții noștri au nădăjduit în tine,

au sperat, iar tu i-ai salvat

6. Către tine au strigat și au fost scăpați,

în tine au sperat și n-au fost dezamăgiți.

7. Însă eu sunt un vierme și nu om,

ocara oamenilor și disprețul poporului.

8. Toți cei ce se uită la mine, râd de mine,

rânjesc cu buzele și-și clatină capul.

9. Să-și pună povara pe Domnul!

Să-l salveze el!

Să-l scape el, căci s-a complăcut în el!

10. Tu m-ai scos din sânul matern,

și m-ai răpit de pe pieptul mamei mele.

11. Am fost aruncat asupra ta din nașterea mea,

din sânul mamei mele te-ai făcut Dumnezeu meu.

Descrierea suferinței

12. Nu te îndepărta de mine, căci pericolul este aproape,

și nu există alt ajutor.

13. M-au înconjurat tauri mulți,
Bivoli din Basan mă încercuiesc.
14. Și-au deschis asupra mea gura lor,
(asemenea) leului care sfâșie și rage.
15. Am fost revărsat asemenea apei,
oasele mele se împrăștie,
inima mea e ca ceara,
ea se topește printre măruntaiele mele.
16. Tăria mea se usucă ca vasul de lut,
limba mea se lipește de cerul gurii,
mă aflu în pragul morții.
17. Numeroși câini mă încercuiesc,
o bandă de răufăcători mă împresoară,
mâinile și picioarele mele sunt legate.
18. Pot să număr toate oasele mele,
lumea mă privește, se uită la mine.
19. Au împărțit hainele mele,
iar pentru cămașa mea au aruncat sorții.

Supliciu

20. Dar tu, JHWH, nu te îndepărta,
tu, puterea mea, grăbește-te și mă ajută.
21. Eliberează viața mea de sabie,
Și persoana mea din gura câinelui
22. Eliberează-mă din gura leului
și din mijlocul puterii tale răspunde-mi.

Mărturisire de laudă

23. Vreau să vestesc numele tău printre frații mei,
și să te laud în plină adunare.
24. Voi, cei ce vă temeți de JHWH, lăudați-l!
Voi toți din seminția lui Iacob, slăviți-l!
Temeți-vă voi toți din seminția lui Israel!
25. Căci el nu a respins,

nici nu a disprețuit ruga celui sărac,
nici nu și-a ascuns fața de la el,
iar strigătul de ajutor, el l-a ascultat.
26. De la tine (vine) lauda mea în adunarea cea mare,
îmi voi împlini jurămintele
înaintea celor ce se tem de tine!

Imn

27. Săracii vor mânca și se vor sătura,
cei ce-l caută, îl vor lăuda pe JHWH,
iar inima lor să trăiască pentru totdeauna.
28. Toate marginile pământului să-și amintească,
și să se întoarcă la Domnul.
Să se încline în fața lui
Toate familiile popoarelor
29. Căci lui JHWH îi aparține regalitatea,
și el guvernează popoarele.
30. Toți puternicii se vor înclina în fața lui,
se vor pleca înaintea lui toți cei ce coboară în țărână.
Și el va trăi pentru el.
31. Seminția celor ce-l slujesc
îl va vesti cu privire la Domnul generației 32. viitoare.
Va proclama dreptatea sa unui popor ce se naște și
tot ceea ce a făcut JHWH.

2. Unitatea și articulația Psalmului

Psalmul acesta se încadrează în mod perfect în canoanele supliciilor individuale, cu cele două componente ale sale, cerere de ajutor în tribulație și promisiunea de laudă și de aducere de mulțumire pentru salvare. Supliciul se bazează pe motivații diverse: psalmistul își descrie situația sa tragică, face apel la ceea ce a fost Domnul în trecut, pentru el și pentru alții. Salvarea este o salvare personală, dar aducerea de mulțumire va fi publică, rituală.

Văzând interiorul genului literal, acest poem se distinge prin personalitatea sa reliefată. Este un supliciu impresionant prin diferite caracteristici și prin diferite idei și teme:

-1- Urgența. Este o suplică *in extremis*, care pare să aibă început după o serie de suplici neascultate. Putem afirma că este vorba de un ultimatum rugat.

-2- Intensitatea expresiei este amplă fără să fie difuză. Interpelări viguroase care se amestecă cu descrieri hiper-parabolice, într-un amestec de realism și de fantezie.

-3- Psalmistul nu mărturisește și nu se consideră atins de vreun păcat. Nu cere pedeapsa inamicilor săi, chiar dacă, în descrierea pe care o face despre ei – imagini de fiare sălbatice –, pronunță împotriva lor acuzația sa.

-4- Aducerea de mulțumiri are o extensie neobișnuită: 2/5 al Psalmului. Dincolo de ea vrea să cuprindă lumea întreagă și viitorul întreg. Din partea psalmistului proclamarea eliberării sale, și nu a eliberării în sine, va avea o rezonanță imensă, consecințe largi și de durată.

-5- Fiind o suplică așa de extraordinară, de la un inocent persecutat și liberat, acest psalm, mai mult decât oricare alt text din Vechiul Testament, și-a exercitat impactul său asupra istorisirii evanghelice a patimii Domnului. Într-o legătură fecundă, sensul psalmului a crescut și s-a îmbogățit fiindcă a fost folosit și recitat în NT.

-6- În consecință, nu punem acest psalm într-un context istoric al lui David, așa cum au făcut mulți exegeți din alte epoci. Psalmul supune și descrie o situație tipică, o încarnează, o realizează cu un poem de neîntrecut în întreaga Psaltire.

V. 1. Expresia „căprioara aurorii” din titlul psalmului este considerată de exegeții moderni ca referindu-se la titlul unui cântec pe tonul căruia se executa acest psalm: „*mihi certe credibile est initium fuisse cantilenae vulgaris*” spunea J. Calvin. (V. Petercă, *Ex. Ps.*, 193.)

V. 4. Conform versetului 4 în versiunea masoretică, JHWH tronează „peste laudele lui Israel”, expresie care amintește de faptul că JHWH stă peste heruvimi. Se pot citi cu un ritm rupt trei părți: *Tu ești sfânt, întronat, laudele lui Israel*. (Schoeckel, I. 438) În forma din versetul 4 respectiva expresie, puțin barocă, mai apare în Is 57, 15 și Ps 102, 13. Septuaginta și Vulgata oferă variante interesante:

Vul: Ps 21.4 „*tu autem in sancto habitas Laus Israhel*”

LXX 21:4 οὐ δὲ ἐν ἁγίοις κατοικεῖς ὁ ἔπαινος Ἰσραηλ

V. 5—6. Acest distih se distinge prin folosirea triplă a verbului **bātāh** = a nădăjdui. Ponderea acestui comportament echivalează aproape cu credința, este o credință întemeiată și consecventă. Această nădejde nu s-a micșorat în cazul psalmistului: poate este Dumnezeu care și-a schimbat atitudinea și se comportă într-o altă manieră. **wālōʿ-bōšū**: nu au devenit falși, nu au rămas frustrați, înșelați. Literar, rușinea, dezamăgirea este situația subiectivă a aceluia care a fost nimic. Este frecvent întâlnită în Psaltire: 25, 3. 30; 31, 2. 18; 37, 19; 69, 7; 119, 6. 46.

Versetele 10—11 sunt înțelese de obicei ca și o expresie a tandreței divine. El a avut grijă de psalmist încredințându-l sânilor mamei sale, și ajutându-l printr-o naștere reușită. Psalmistul ar aminti pe Domnul de grija sa, pentru a-l mișca spre compasiune.

Versetele însă par să se contrazică. Dacă psalmistul a fost „aruncat” asupra lui Dumnezeu, v. 11, din momentul nașterii, cum putea să fie încredințat pieptului mamei sale? Dificultatea ar putea să fie rezolvată prin părerea că poezia nu ține cont de elementul cronologic, dacă n-ar fi și alte dificultăți semantice.

Verbul **bātah** (a avea încredere) în forma cauzativă are un sens contrar formei **qal**, și apare de 4 ori în afara Psalmului 22, 10. Totdeauna înseamnă „a inspira o încredere falsă”, cu alte cuvinte a înșela. Ieremia reproșează lui Hanania și Șemeia (Ieremia 28, 15; 29, 31) că au determinat poporul să creadă în minciuni. Profetul Isaia îi reproșează regelui Ezechia (Isaia 36, 15 // 2 Re 18, 30) că a încurajat poporul la o nădejde falsă în salvarea lui JHWH. E adevărat că „a se nădăjdui în minciună” sau îmbărbătarea la speranță, la nădejde, fără să fi trimis de Dumnezeu, subînțelege ceea ce implică verbul. Dar este foarte curios că forma cauzativă *de facto* nu este uzată într-un context pozitiv, și favorizează suspiciunea că și participiul cauzativ (numai în Psalmul 22, 10) nu are un sens pozitiv așa cum este subînțeles de majoritatea traducerilor.

gohi- este un hapax de la rădăcina verbală **ghh**, implică nu numai „a trage” dar, după raportul foarte probabil cu rădăcina **gyh** // **gwh** implică o acțiune violentă: aceea a inundației. Acest stih ne face să nu ne gândim la un ajutor divin față de mamă, ci, mai degrabă la luarea într-un mod violent a copilășului abia născut.

Versetul pare să ne propună o imagine negativă despre JHWH, confirmat și de către **Kî**, fiind o particulă emfatică.: „Da, ești tu, cel care m-a răpit de la pieptul matern, și din siguranța de la sânii mamei mele.”

V. 11 confirmă această interpretare. **hošlákṭî** în forma **hophal** este folosit totdeauna în sens negativ. Este o ființă aruncată, asemenea capului tăiat unui trădător (2 Sam 20, 21) asemenea unui popor ucis prin sabie și foamete, și pe care nimeni nu-l înmormântează, asemenea unei vițe de vie scoasă din rădăcini și care se usucă (Ez 19, 12). Și Ierusalimul, ca și un nou născut neiubit a fost părăsit, aruncat pe drum (Ez 16, 5). Cu acest citat suntem în imaginea psalmului nostru: psalmistul cvasi ca și un făt a fost răpit din pântecul mamei sale, și aruncat asupra lui JHWH, care l-a susținut. Această interpretare devine mai comprehensibilă dacă psalmistul este o persoană dedicată, o persoană legată de templu și de cult, cum este cantorul din Psalmul 71. Aceasta ar explica ideea de a fi răpit din pântecul matern. Psalmul 71 insistă asupra tinereții cantorului: „tu ești nădejdea mea din copilărie. **Na ar**, copilaș, este cuvântul care desemnează pe Samuel abia înțărcat și oferit în sanctuarul din Silo. (1 Sam 1,24).

Acuza împotriva lui Dumnezeu, la limita blestemului, se înțelege ca resentimentul cuiva, care s-a considerat iubit pentru un timp scurt și apoi se simte părăsit. Revolta sa va fi violentă cu atât mai mult cu cât mai adâncă a fost această iubire, și cu cât mai fidel a fost răspunsul. Psalmistul experimentează el însuși că acum nu mai are nici sentimentele familiei, nici iubirea lui Dumnezeu, pentru cel care prin proprie voință sau prin obligație și-a părăsit mama. Strigătul **v. 12** „nu te îndepărta de mine” este disperarea aceluia, care a dat totul, și nu a primit nimic. „Nu este ajutor” este expresia acestui sentiment.

Psalmistul simte că el putea să trăiască o viață ascunsă și intranscendentă a fiecărui om care se naște și crește în sânul familiei, până când nu-și constituie propria familie. El a fost luat de către Dumnezeu drept proprietatea sa pentru a fi abandonat, părăsit ca și un obiect inutil. Răspund aceste sentimente unei situații reale și verosimile sau sunt pur și simplu un produs al sensibilității acute, religioase a psalmistului?

Descrierea suferinței (**vv. 13—22**) – Situația relatată în aceste versete include referințe la un stadiu de a se simți rău în mod fizic (15—16), la neînțelegerea din partea cunoscuților (vv.17—19), și la pericolul animalelor sălbatice. (vv.13—14; 17a. 21—22).

Vv. 15—16 ne fac să ne gândim la un trup îmbolnăvit, într-un proces lent de disoluție, așa cum apa curge, strecoară, și ceara se topește, chinuit cu probabilitate de febră (gura uscată, limba se lipește de cerul gurii, slăbit până la punctul când oasele nu mai țin, deci aproape de moarte. Folosirea imaginii viermelui sugerează faptul că, psalmistul se consideră mai aproape de împărăția morților decât de aceea a celor vii.

Fiind bolnav, psalmistul a dedicat ultimul său timp rugăciunii intense (ziua și noaptea), cerând o vindecare care întârzie. Poate că și-a exprimat colegilor și cunoscuților nădejdea sa că Dumnezeu îl va vindeca. Ei însă, așa cum se întâmplă adesea, îl judecă dur, drept un devotat fals. Comentariul amar al versetelor 18—19 se referă la neînțelegerea din partea prietenilor săi (prieteni, colegi, membrii familiei). În timp ce psalmistul își numără oasele – așa tare a slăbit – amicii săi își împărtășesc proprietatea sa modestă, veșmintele sale.

Versetele care vorbesc despre animale sunt destul de enigmatice. Se folosește de imagini pentru a vorbi despre dușmani și prieteni falși. O mențiune explicită a inamicilor nu există în text. „O bandă de răufăcători”, poate fi interpretat așa: „grup de colegi”. Dincolo de aceasta, nu este evident în ce sens niște animale menționate pot să sugereze un inamic. Tauri și bivoli sunt totdeauna animale pentru sacrificiu. Două grupuri de animale sunt imagini ale inamicilor: câinii și leii. Deci când se vorbește despre răufăcători sau inamici sau despre amândoi se folosește metafora sau comparația animalelor. Dar nu și invers, totdeauna, când se vorbește despre animale, se referă la inamici.

Dacă psalmistul este un levit sau o persoană în raport cu templul, descrierea, relatarea versetelor poate avea un sens clar. Levitul se uită din locuința sa, din complexul templului la animale pregătite pentru sacrificiu. Acest scenariu care îl înconjoară, nu-i dă nici o consolare. Pentru el, aceste sacrificii, care nu-i aduc salvarea, sunt pur și simplu un izvor de mânie.

Verbul **kittərúnî** (v. 13 a înconjura) nu este pentru inamic, dar se folosește și într-un sens neutru, „a aștepta” sau pozitiv „a celebra” (Sal 142,8). Acest ambient sumbru favorizează descrierea dușmanilor săi domestici, comparându-i cu animalele: câini și lei. Câinele este o formă disprețuită pentru dușmani, care nu merită să fie considerați dușmani. Mențiunea gurii de leu poate să ne trimită la colegi „buni și bine cunoscuți”, care ne distrug criticându-ne în mod batjocoritor.

V. 11. Textul ebraic prezintă următoarea expresie, care tradusă literal are următoarea formă: „am fost aruncat asupra ta”. Această expresie amintește desigur de ritul de adopțiune similar celor prezentate în Gen 30, 3; 48, 2; Iov 3, 12.

V. 17. Ultimul stih este lipsit de verb în textul masoretic. Septuaginta a introdus verbul „ei m-au sfârâmat”, iar Peshita „ei m-au rănit”, în timp ce Vulgata a substituit cu „ei m-au străpuns”. Verbul ebraic presupus în acest stih este **ḵari (kārāh)** care are și sensul de a „lega” „a săpa” sens adoptat și de noi în respectivul stih. Din punct de vedere ritmic și tematic această frază ar trebui cuplată cu emistihul din v. 16b. Acest verb **kārāh** se spune despre o fântână, un mormânt, sau groapă mortuară. Să facem o probă: „mâinile și picioarele mele sapă, și mă pun în țărâna morții”. Dar mai rămân niște dificultăți: Din cauza persoanei a 2. de la **tišpōtēni** și a sensului, care semnifică „a săpa mâni și picioare”.

-a- Încercăm să dăm o explicație prin intermediul altor texte. În Psalmul 40, 7 adoratorul zice că Domnul „i-a săpat urechile” i le-a deschis lui ca să fie docil în ascultare; este contrariul de la verbul a închide, de-a umple cum se face de exemplu cu puțul. Nu găsim expresie analogă cu versetul în discuție. În Psalmul 129, 3 autorul pare a descrie efectul biciuirii și ciomăgirii pe spatele lui: „pe spatele meu ară arătorii, au săpat rănilor lor lungi”. Acest text este aproape de versetul în discuție, dar biciuirea și ciomăgirea nu se aplică pe picioare și pe mâini. Dar totuși, dat fiind faptul că **yāday wəraḡlāy** pot însemna și brațul și partea de sus al piciorului, ne putem imagina rănilor adânci săpate de funii și de cătușe.

-b- Putem să apelăm și la fantezia noastră considerând mâinile și picioarele drept subiectul verbului. Ni-l putem imagina pe cel nenorocit în țărână și noroi, cum se zbate, se luptă în noroi, făcându-și groapa mai adâncă în loc să reușească să iasă de acolo. Dar dacă, mâinile și picioarele sunt complement direct, imaginația noastră se reîntoarce la câini, care, prin mușcăături, deschid răni pe brațe și pe pulpă pentru a neutraliza apărarea sau fuga victimei; până când încep să se arate oasele.

V. 19. În punctul acesta dușmanii își arată victoria asupra victimei și prin exproprierea până și a veșmintelor pe care cel condamnat le poartă. Veșmintele și hainele puteau să fie pradă de luptă. Face aluzie la o veche practică de drept asirian referitoare la împărțirea hainelor celor învinși, condamnați la moarte sau ale călătorilor căzuți în ambuscade. Respectivul pasaj va fi recitat în contextul legat de Calvar de Mt 27, 25 și în 19, 24. Deși starea psalmistului este la limita suportabilului,

el mai găsește totuși resurse în ființa sa pentru o scurtă rugă. Rugăciunea lui este simplă, formulată în termeni direcți: „Nu te îndepărta”, „Ajută-mă!” „Grăbește-te!”.

V. 21—22. yəhîdātî: Expresia „unicul meu bine”, care a fost înțeleasă cu sensul de „viața mea”. Zicem și în românește: „trăim numai o singură dată”. Psalmistul mărturisește convingerea că nu este o altă viață. **Nefeș** înseamnă și gât, se contrapune cu celelalte organe ale corpului uman, care sunt perechi.

3. Folosirea Psalmului 22 în NT

Psalmul 22 are o importanță aparte în repertoriul VT din cauza prezenței și folosirii lui în NT. Acest Psalm este prezent în momentele cheie, în citate sau în forme aluzive în istorisirile patimii lui Iisus în Evanghelii. Un creștin care recită acest Psalm, nu poate să uite legătura sa cu Noul Testament.

Cum s-a ajuns din punct de vedere istoric la această asemănare în expresii, și în descrieri? Un timp, acest Psalm a fost atribuit lui David, care, prin spirit profetic a prevăzut în detalii Patima lui Cristos. Când părinții bisericii vorbesc despre „profetul” de fapt se gândesc la regele David, după tradiția iudeo-creștină, autorul Psaltirii. Această soluție simplă nu mai poate fi susținută din punct de vedere al cercetărilor moderne ale Sf. Scripturi. Delitzsch, un exeget german, îl consideră pe David în continuare autorul psalmului. Așa explică el acest fenomen.

-1- **Dumnezeu** ghidează și modelează propovăduirea profetică, și el însăși modelează istoria, ca istoria la rândul ei să devină o profecie în evenimente.

-2- **Prin experiența** sa profetică regele David adaugă la faptele nude un surplus expresiv și descriptiv.

-3- Acest surplus este folosit de Duhul Sfânt într-o funcție profetică. Prin lucrarea lui Dumnezeu, un fapt al vieții lui David devine figurativ, prin lucrarea Duhului Sfânt un psalm al lui David este profecie.

-4- Pe plan psihologic: David se simte Mesia lui Dumnezeu, proiectat către Mesia cel care vine. În virtutea acestei conștiințe el poate idealiza probele și speranțele sale, mergând dincolo de causalitatea sa și se tinde către Mesia cel care vine. Teza, pe care se bazează această părere, este că Patima lui Cristos este o istorisire punctuală de fapte și de detalii, fără mijlocirea unei interpretări, fără să fie luat în considerare o elaborare sau lectură teologică.

Exegeza de astăzi nu prea mai acceptă această idee, și parcurge un drum mai modest și poate mai profund. Premisa nouă fundamentală este faptul că istorisitorii patimii lui Cristos folosesc Psalmul 22 pentru a descrie în mod inteligibil evenimentele cristologice. L-au folosit pentru valoarea lui tipologică și teologică.

-1- Valoarea tipologică: Poemul reface (recrează) și generalizează figura nevinovatului persecutat de oameni, și salvat de Dumnezeu. Această valoare tipologică este realizată într-o formă ideală și exemplară. Nimeni altul nu personifică și incarnează acest inocent suferind al Psalmului 22 ca și Iisus Cristos. Ceea ce este ideal, în persoana lui devine realitate.

-2- Psalmul interpretează experiența de suferință și de mântuire (eliberare) în lumina credinței, și penetrează în profunzimea misterului ei de durere și în paradoxul ei de fecunditate. Poemul oferă mijloace expresive pentru a contempla, pentru a explica patima lui Cristos.

-3- Istorisitorii nu inventează faptele, dar nici nu le reproduc ca și fapte empirice. Urcă pe un plan mult mai înalt, care este de fapt planul divin față de Mesia. Ei păstrează realismul experienței umane și penetrează în sensul transcendent al evenimentelor, fără să devină docetiști.

În ceea ce privește hermeneutica creștină ne limităm să mai adăugăm câteva observații:

-1- Psalmul se referă la Cristos. Psalmistul nu moare. În ciuda faptului că se simte aproape de moarte, fără vreo scăpare, Dumnezeu îl salvează în extremis. Cristos nu se eliberează de moarte, Tatăl îl eliberează dincolo de moarte prin Înviere.

-2- Salvarea miraculoasă a psalmistului stârnește o mișcare dinamică de laudă, încredere și convertire. Numai prin comunicare poate să-și aibă efectul. Este o revelație, și nu are o eficacitate directă. Moartea și Învierea lui Cristos are valoare în sine însăși, și pentru aceasta trebuie să fie propovăduită.

-3- În punctul acesta de eficacitate mântuitoare, merge mult mai departe poemul lui Isaia 53. Un alt text fundamental, ale cărui citate sau aluzii sunt prezente în istorisirile patimii.

-4- Suferința celui nevinovat încorporată în aceea a lui Cristos luminată de el, primește o putere inedită pentru denunțarea și condamnarea nedreptății umane. În

același timp poate obține o valoare de sacrificiu în favoarea fraților. Se asociază cu speranța în Înviere, în victoria definitivă a iubirii și a vieții.

4. Lista citatelor

Scheifler,

Ps 22, 2. Dumnezeuul meu, Dumnezeuul meu; de ce m-ai părăsit?

Ești departe de mântuirea mea de cuvintele strigătului meu.

Mt 27, 46 Iar în ceasul al nouălea a strigat Iisus cu glas tare, zicând: Eli, Eli, lama sabahtani? Adică: „Dumnezeul meu, Dumnezeuul meu, de ce m-ai părăsit?

Mc 15, 34 „Și la al nouălea ceas a strigat Iisus cu glas mare „Eloi, Eloi, lama sabahtani?, care se tâlmăcește: Dumnezeuul meu, Dumnezeuul meu, de ce m-ai părăsit?”

Ps, 22, 7. Însă eu sunt un vierme și nu om,

ocara oamenilor și disprețul poporului.

Mt, 27, 44 „În același chip îl ocărau și tâlharii cei răstigniți împreună cu el.”

Mc 15, 32 „Și-l ocărau și cei răstigniți împreună cu El.”

Ps 22, 8. „Toți cei ce se uită la mine, râd de mine,

rânjesc cu buzele și-și clatină capul.”

Mt 27, 39 „Iar trecătorii Îi defăimau, clătinându-și capetele...”

Mc 15, 29 „Iar trecătorii Îi defăimau, clătinându-și capetele...”

Lc 23, 35 „...iar căpeteniile își băteau joc de el...”

Ps 22, 9 9. Să-și pună povara pe Domnul!

Să-l salveze el!

Să-l scape el, căci s-a complăcut în el!

Mt 27, 43 „S-a încrezut în Dumnezeu: să-l scape acum, dacă-l vrea...”

Mc 15, 30 „mântuiește-te pe tine însuși coborându-te de pe cruce”

Lc 23, 35 „Pe alții i-a mântuit; mântuiască-se și pe sine însuși dacă el este Hristosul, alesul lui Dumnezeu.”

Ps 22, 16. Tăria mea se usucă ca vasul de lut,

limba mea se lipește de cerul gurii,

mă aflu în pragul morții.

Mt 27, 48 „... și luând un burete, umplându-l cu oțet și punându-l într-o trestie, Îi da să bea.”

Mc 15, 36

Lc 23, 36 „...apropriindu-se și aducându-i oțet.”

In 19, 28”...ca să se împlinească Scriptura, a zis: Mi-e sete.”

Ps 22, 17 „măinile și picioarele mele sunt legate.”

Mt 27, 35 „După ce l-au răstignit.”

Mc 15, 36 „L-au răstignit.”

Lc 23, 34 „L-au răstignit acolo...”

In 19, 18. „Acolo L-au răstignit.”

37 „Și iarăși altă Scriptură zice: Vor privi la Acela pe Care L-au răstignit.”

Ps 22, 19. Au împărțit hainele mele,

iar pentru cămașa mea au aruncat sorții.

Mt 27, 35 „Împărțit-au hainele mele Mele loruși, iar pentru cămașa mea au aruncat sorți.”

Mc 15, 24

Lc 23, 34

In 19, 23—24 „...ostașii au luat hainele lui și le-au făcut patru părți, fiecărui ostaș câte o parte, și cămașa. Dar cămașa era fără cusătură, de sus țesut în întregime. Deci au zis între ei: Să n-o sfâșiem, ci să aruncăm sorți pentru ea, a cui să fie.”

Ps 22, 25 Căci el nu a respins,

nici nu a disprețuit ruga celui sărac,

nici nu și-a ascuns fața de la el,

iar strigătul de ajutor, el l-a ascultat.

Mt 27, 50 „Iar Iisus strigând iarăși cu glas tare...”

Mc 15, 37

Lc 23, 46

5. Concluzie

Această lectură, asemenea unor texte ale servitorului suferind din Isaia 40—55, are un personaj care acceptă o misiune de mărturisire a legământului lui Dumnezeu cu oamenii, pentru a fi lumină pentru popoare. În Psalmul 22 acest personaj este un servitor modest în templu, care în fidelitatea sa față de Dumnezeu are o durere pe care n-o înțelege, și devine model de fidelitate pentru seminția sa.

Interpretarea noastră poate ridica întrebarea, dacă aceste suferințe ale psalmistului, pe care am încercat să le descriem, nu sunt prea domestice – o boală, neînțelegerea din partea colegilor săi – pentru a constitui substanța unei plângeri, care a fost utilizată de Iisus pe cruce.

Profunzimea și sensul suferinței nu se pot valorifica și nici înțelege dacă plecăm de la puncte exterioare, cum ar fi importanța socială a celui care suferă. Nu este mai tragică moartea unui personaj cunoscut din politică, din sport sau din economie decât moartea necunoscută a copiilor înfomețați, așa cum încearcă să ne sugereze mijloacele de comunicare.

Elementul esențial este posibilitatea sau imposibilitatea celui care suferă de a încadra suferința sa într-o viziune armonioasă și integrantă a vieții și a raportului cu Dumnezeu, sau, abandonul nonsensului definitiv.

Bibliografie

1. L. ALONSO SCHÖCKEL, *I Salmi*, vol. I. Roma 1992, pp.427—452.
2. G. F. RAVASI, *Il libro dei Salmi*, vol. I. Bologna 1989.
3. H. SIMIAN—YOFRE, *Testi del giusto soffferente*, Roma 1998, pp. 26—49.
4. R.E. BROWN, J.A. FITZMEYER—R.E. MURPHY, *The New Jerome Biblical Commentary*, New York 1990, trad. în. lb. maghiară, *Jeromos Bibliakommentár I*. Budapest 2002, 812.
5. A. LACOCQUE, P. RICOER, *Cum să citim Biblia*, Iași 2002, pp. 209—259.
6. A. DESSLER, *I Salmi esegesi e spiritualità*, Roma 1991. 81—86.

Dialogul dintre Iuda și Arhierei, Mt 27,3-10.

Mărturia lui Iuda despre Isus

Asist. Dr. Grigore Marius Furtună

1. Introducere

Textul Sfintei scripturi așa cum îl cunoaștem noi azi, oameni ai începutului mileniului trei, este „devorat” cu ochii. Cu alte cuvinte, atunci când citim textul sacru al Bibliei, stabilim un raport mediat de ochiul care parcurge textul. Se poate spune că textul este pasiv, se lasă citit de cel care-l citește.

Calea vizivă de asimilare a textului sacru nu este cea mai potrivită deoarece textele Sfintei Scripturi nu au fost concepute pentru a fi citite precum este cazul unui articol sau a unui roman. Sfânta Scriptură este un text ce trebuie proclamat respectiv ascultat¹. Auzul, prin medierea urechii, este calea corectă de asimilare a textului scripturistic.

Faptul că astăzi nu mai ascultăm textul sacru ce este citit cu voce tare, ci de cele mai multe ori preferăm să-l citim noi cu ochii noștri, duce la o pierdere a structurii și sensului pe care acesta îl are. Riscăm ca textul sacru să nu ne mai spună nimic după aproape două mii, sau mai mulți, ani. Pentru o „recuperare” a sensului și structurii textului sacru trebuie să ajungem la înțelegerea acestuia. Metoda prezentată în cele ce urmează urmărește acest scop.

Metoda propusă este cunoscută sub denumirea de analiză retorică semitică². Se urmărește descoperirea mesajului ce-l transmite un text. Metoda nu are pretenția deținerii exclusive a sensului textului sacru. Este un mijloc prin care se pot găsi noi interpretări la texte care poate ni se par că nu mai au nimic nou ce să ne spună.

În cadrul analizei retorice semitice se recurge la un procedeu simplu, elementar și cunoscut de noi toți: se rescrie textul căutând să fie puse în evidență cuvinte, sau expresii, din text care se repetă sau au o poziție centrală. După rescriere

¹ Un argument, printre altele, de care trebuie să ținem cont era cel al prețului deosebit de ridicat al unui exemplar dintr-o scriere biblică. O carte din Sfânta Scriptură avea un preț inaccesibil unui om de rând din societatea timpului, datorită timpului și materialelor pe care le presupunea o astfel de lucrare.

² Cf. Pontificia Commissione Biblica, *L'interpretazione della Bibbia nella Chiesa*. Città del Vaticano, 1993, pp. 37-39.

se studiază elementele puse în evidență prin rescrierea textului, în contextul biblic în care ele se găsesc în alte texte din Sfânta Scriptură. Plecând de la termeni evidențiați și de la contextul biblic se interpretează textul luat în studiu.

Trebuie remarcate două aspecte importante. Primul este cel de asimilare, cunoaștere a textului biblic prin rescriere. Este o formă mai profundă de asimilare intelectuală a unui text decât cel al lecturării. Al doilea aspect este cel al interpretării: se face o interpretare a unui text din Sfânta Scriptură prin intermediul Scripturii. Se poate afirma că este o interpretare a Scripturii prin ea însăși. Astfel se evită riscurile unei interpretări ce se îndepărtează de adevăratul sens al textului sacru.

Plecând de la cele prezentate foarte pe scurt mai sus se va încerca interpretarea unui text care poate de multe ori l-am auzit dar nu s-a ajuns la o înțelegere a lui. Este vorba despre capitolul 27, versetele de la 3 la 10 din Evanghelia sfântului Matei.

Pericopa propusă face parte dintr-un fragment mai amplu, fragment ce poate fi structurat în 3 părți:

- mărturia lui Iuda despre Isus (vv. 3-10)
- mărturia lui Isus despre sine (vv. 11-14)
- mărturia lui Pilat despre Isus (vv. 15-26).

Fragmentul poate fi intitulat tripla mărturie despre Isus pe care o depun: Iuda, unul dintre ucenicii Mântuitorului, Isus despre sine, printr-o autorevelare și Pilat, guvernatorul roman al Palestinei de atunci. Tripla mărturie este dată în fața conducătorilor spirituali ai poporului ales.

Cele trei părți, fiecare la rândul lor, sunt compuse din alte unități de text mai mici. Odată făcută împărțirea textului în astfel de unități mai mici, se poate trece la primul pas din metoda analizei retorice semitice: rescriere a textului.

În cadrul prezentei lucrări, așa cum rezultă și din titlul ei, se va studia doar prima parte: mărturia pe care Iuda o dă despre Isus în fața conducătorilor spirituali ai Izraelului (Mt 27, 3-10).

2. Rescrierea textului

Pericopa este compusă din două părți: versetele 3-5 și 6-10.

Prima parte are o structură concentrică conform rescrierii propuse în *figura nr. 1*.

³ Atunci Iuda, s-a căit și a adus cei	cel ce L-a vândut , văzând că	a fost <u>osândit</u> ,
	TREIZECI DE ARGINȚI înapoi	<u>arhiereilor și bătrânilor</u> ,
	⁴ Zicând: Am greșit	vânzând sânge nevinovat.
	Ei i-au zis: Ce ne privește pe noi?	Tu vei vedea !
⁵ Și el, aruncând a plecat și, ducându-se,	ARGINȚII în	<u>templu</u> ,
		<u>s-a spânzurat</u>

În centru, versetul 4, este dialogul dintre Iuda pe de-o parte respectiv arhiereii și bătrânii pe de alta. Iuda își recunoaște vina și proclamă totodată nevinovăția lui Isus. Arhiereii și bătrânii răspund acestei mărturii cu cinică indiferență.

Centrul este încadrat de două stihuri concentrice între ele (versetul 3 respectiv 5). Se poate observa cum în jurul centrului (schimbul de replici) „gravitează” întreaga parte.

În urma rescrierii se poate observa repetarea anumitor termeni sau sinonime ai acestora. Se observă astfel repetarea următorilor termeni:

osândit / spânzurat

treizeci de arginți / arginți

arhiereii-bătrânii / templul

Cea de-a doua parte este compusă din două structuri paralele prezentate în *figura nr. 2*.

- ⁶Iar arhieriei, luând **MONETELE**, au zis:
Nu se cuvine să-i punem în vistieria,
deoarece sunt *preț* de sânge.
- ➔ ⁷Și ținând ei sfat,
au cumpărat cu **EI** Tarina Olarului,
pentru îngroparea străinilor.

⁸Pentru aceea s-a numit tarina aceea Tarina Sângelui, până în ziua de astăzi.

⁹Atunci s-a împlinit cuvântul spus de Ieremia proorocul, care zice:

- "Și au luat cei **TREIZECI DE ARGINȚI**,
prețul celui *prețuit*,
pe care l-au *prețuit* fiii lui Israel,
- ➔ ¹⁰Și au dat **ACESTEA** Tarina Olarului
pe
după cum mi-a spus mie Domnul".

Acestea sunt compuse fiecare din: două stihuri (versetele 6-7 respectiv 9b-10) și o frază cu caracter narativ (versetul 8 respectiv 9a). Cele două fraze narrative sunt structura pe care se construiește întreaga parte.

Rescrierea pune în evidență repetarea anumitor termeni ce creează paralelismul:

Monetele / treizeci de arginți
problema prețului
sângele / Țarina Sângelui
țarina / Țarina Sângelui / Țarina Olarului

Un ulterior pas este cel al rescrierii întregii pericope. Rezultatul este cel prezentat în *figura nr. 3*. Se recunosc cele două părți cu structurile puse în evidență până acum. Trebuie remarcat faptul că cele două centre sunt în poziție paralelă unul față de celălalt.

În urma rescrierii au fost evidențiați termeni ce se repetă pe parcursul întregii pericope:

monezile (30) de argint (se repetă de patru ori: versetele 3, 5, 6 și 9)
sângele (nevinovat; al cărui cost este de 30 de arginți) (se repetă de 3 ori:
versetele 4, 6 și 8. De fiecare dată este vorba de o referire la persoana
lui Isus)

țarina (se repetă de patru ori: versetele 7, 8 și 10. Nu se spune nimic mai precis despre ea. Probabil că era bine cunoscută de cititorii textului)

³Atunci Iuda, cel ce L-a vândut, văzând că a fost osândit,
s-a căit și
a adus înapoi arhierilor și bătrânilor **cei treizeci de arginți,**

⁴Zicând: Am greșit vânzând **s â n g e**
nevinovat.

Ei i-au zis: Ce ne privește pe noi? Tu vei
vedea !

⁵Și el, aruncând
a plecat și,
ducându-se, s-a spânzurat. **arginii** în templu,

➤ ⁶Iar arhierii, luând **monetele**, au zis:
Nu se cuvine să-i punem în vistieria,
deoarece sunt preț de **s â n g e.**

→ ⁷Și ținând ei sfat,
au cumpărat cu **ei Țarina Olarului,**
pentru îngroparea străinilor.

⁸Pentru aceea s-a numit țarina aceea **Țarina S â n g e l u i**, până în ziua
de astăzi.

⁹Atunci s-a împlinit cuvântul spus de Ieremia proorocul,
care zice:

➤ "Și au luat **cei treizeci de arginți,**
prețul celui prețuit,
pe care l-au prețuit fiii lui Israel,

→ ¹⁰Și au dat **acestea**
pe **Țarina Olarului**
după cum mi-a spus mie Domnul".

Câteva concluzii cu privire la text în urma rescrierii. Se poate observa structura paralelă pe care pericopa o prezintă în ansamblul ei dar și pe părți.

Evangelistul vorbește despre Isus fără să-i pomenească numele. Singura dată când se face o referire directă este printr-un pronume (*auton*).

Cu toate că nu se menționează numele lui Isus, toate personajele ce iau cuvântul se referă la Isus. Astfel:

profetul prin expresia „celui prețuit” sau „care l-au prețuit” (cel vândut) (v. 9)

ierarhii iudei prin termenii „sânge” și „preț de sânge” (v. 6)

Iuda prin termenul „sânge nevinovat” (v. 4)

Iuda prin referirea pe care o face la persoana lui Isus prin expresia „sânge nevinovat”, dă mărturie despre acesta. Este una dintre cele mai clare și directe, cu privire la persoana lui Isus, din întreg Noul Testament. Cu toate că Iuda este primul care proclamă nevinovăția lui Isus, acesta va continua să greșească prin deciziile pe care le ia.

3. Contextul biblic

Citatul din profetul Ieremia este primul care atrage atenția. Trebuie studiat contextul în care se găsește acest citat. Surprizele nu întârzie să apară. Citatul pe care evanghelistul îl atribuie profetului Ieremia nu este din cartea atribuită acestuia! În schimb este vorba despre un citat aproximativ din Zaharia 11,12-13. La acesta sunt adăugate fragmente foarte scurte din Ieremia capitolele 18, 19 și 32. Se naște întrebarea: de ce evanghelistul Matei atribuie citatul profetului Ieremia? Un posibil răspuns este faptul că pentru sfântul Matei (ca pentru tot Izraelul) Ieremia este profetul ce a anunțat nenorociri ce urmau să se abată asupra poporului ales.

În acest moment tragic al vieții lui Isus, evanghelistul arată (prin atribuirea citatului profetului Ieremia) că se împlinește încă o profeție. Nu este una oarecare ci una tragică care împlinindu-se duce la o nenorocire.

Monetele de argint promise lui Iuda în schimbul trădării (Mt 26,14-15) sunt prețul unui sclav rănit sau omorât de un bou prin împungere conform legislației din Ex 21,32. Suma reprezintă prețul pe care proprietarul animalului trebuia să-l plătească proprietarului sclavului ucis.

Referire la același număr de monete se face și la începutul unui oracol împotriva lui Izrael în cartea profetului Amos 2, 6-16. În acest oracol se face referire

la dobândirea de către izraeliți pe căi ilegale a ceea ce nu au dreptul, prin vânzarea celui drept dar fără posibilități materiale ca să se apere.

Sângele este un alt termen ce apare de mai multe ori în poziții centrale în textul studiat. În Sfânta Scriptură sângele este viața. Trimiterile sunt nenumărate. Se poate reține cea din Lev 17,14: „viața oricărui trup este în sângele lui”. Iuda sau ierarhii poporului vorbind despre sângele lui Isus, vorbesc despre persoana lui. În același sens a vorbit și Isus în momentul ultimei cinei (Cina cea de taină) despre sângele său (Mt 26, 28).

Profetul Ieremia a condamnat vărsarea de sânge nevinovat (Ier 19, 2) vorbind în fața uneia dintre porțile Ierusalimului. Profetul se referă la uciderea în Ierusalim a celor nevinovați de către izraeliți și conducătorii lor. Condamnarea pe care o rostește Ieremia se potrivește și situației lui Isus.

Referirea la Țarina Olarului trimite la două texte diferite dar asemănătoare între ele. Primul este cel din evanghelia lui Matei capitolul 13 versetele 24-43 (text ce se găsește doar în această evanghelie). Este vorba despre pilda neghinei și a interpretării acesteia de către Isus care spune că: țarina este lumea (v. 38), iar Dumnezeu este cel ce o lucrează. Aceeași imagine se găsește în cartea profetului Ieremia capitolul 12 versetul 10. Sfântul Apostol Pavel preia și întregeste această imagine în 1Cor 3,9 unde afirmă că „voi sunteți ogorul lui Dumnezeu”.

Olarul este Dumnezeu. Această imagine este prezentă în cartea Genezei capitolul 2 versetele 9-17 precum și în cartea lui Ben Sirah capitolul 33 versetul 14.

Cumpărarea unui câmp pentru înmormântare se menționează în Geneză 23,3-20 unde Avram cumpără câmpul și o peșteră de la Het din Hebron pentru înmormântarea lui Sara. Astfel începe intrarea în posesie, de către izraeliți, a țării făgăduite lor de Dumnezeu prin achiziționarea unuia loc de înmormântare.

4. Interpretarea

a) Când cel drept este agresat ...

Iuda recunoaște și proclamă inocența lui Isus prin cuvintele sale și gestul de a restitui banii primiți de la Arhieriei pentru a-l vinde pe Nazarinean. În proclamarea

inocenței celui pe care l-a numit Maestru, Iuda are doi martori: Dumnezeu și Arhieriei (bătrânii și arhieriei).

Puși în fața declarației de nevinovăție pe care Iuda o face, Arhieriei nu-l ascultă. Mai grav dau dovadă de o cinică indiferență lăsându-l pe Iuda singur în fața trădării sale. Iuda, oaia cea rătăcită, trebuia ajutat de către cei chemați să conducă din punct de vedere spiritual poporul Iudeu (nu cred că este întâmplătoare apropierea dintre numele poporului și cea al lui Iuda) și prin aceasta să fie slujitorii Dumnezeului Unic. Chiar dacă Isus a fost agresat, prin trădarea și vânzarea sa, cel care a avut de suferit a fost poporul al cărui conducători nu au fost dreپți în condamnarea unui iudeu drept.

Pe de altă parte Iuda, după ce a proclamat nevinovăția lui Isus și implicat greșeala sa, „nu-i dă” lui Dumnezeu posibilitatea de a se arăta precum un tată iertător. Iuda nu se lasă privit de Dumnezeu în pocăința sa precum a făcut Petru după ce a cântat cocoșul. Ceea ce l-a salvat, iertat, pe Petru a fost faptul că s-a lăsat privit de Cel ce ne-a iertat păcatele. Iuda, după recunoașterea greșelii sale, nu rămâne în prezența lui Dumnezeu (în Templu) ci pleacă, adică întoarce spatele plecând. Petru s-a lăsat judecat și iertat. Iuda nu s-a lăsat judecat de Dumnezeu ci s-a autojudecat.

Atât Petru cât și Iuda sunt doi trădători. Diferența dintre ei stă în faptul că primul s-a lăsat iertat de Cel Drept pe care l-a trădat. Cel de-al doilea, Iuda, a refuzat iertarea Aceluiași.

b) ... Dumnezeu îl apără ...

Dumnezeu este Olarul, este Stăpânul ogorului cumpărat pentru ca să devină loc de înmormântare a străinilor de poporul ales. Izraelul după ce a fost ales de Dumnezeu, prin alegerea lui Avram, a fost străin în țara făgăduită lui de către Cel care l-a ales. Împărăția poporului ales, din punct de vedere teritorial, începe cu un teren și o peșteră pentru înmormântare. Asemănător este și în cazul textului studiat. Dumnezeu este pe punctul de a instaura Împărăția Cerurilor pe care Fiul, Isus din Nazareth, a propovăduit-o. Această Împărăție începe prin cumpărarea unei țărini pentru înmormântare. Primul care va muri, dar mormântul nu va putea să-l cuprindă este Isus. Cei străini sunt cei ce vor constitui Biserica iar împărăția spre care tind este străină de această lume.

Aceasta este dreptatea pe care Dumnezeu o stabilește. Tatăl nu permite ca cel drept să sufere o nedreptate eternă. Dimpotrivă, apărarea celui neîndreptățit, de către

Dumnezeu este cu mult mai mult decât o apărare, este un triumf, este triumful învierii spre viața veșnică.

c) ... pentru că a încheiat cu el o alianță

Sângele nevinovat la care se face referire este Isus, care împlinește planul de mântuire a omului. Isus face voia Tatălui în mod absolut. Din acest punct de vedere jertfa Sa este una pură absolută plăcută lui Dumnezeu. Tatăl acceptă și primește această jertfă și în baza acesteia încheie o nouă alianță cu noul său popor pe care la ales: urmașii lui Avram în credință.

Dumnezeu, precum a procedat cu Avram, la fel a acționat cu Biserica noul Său popor. Avram, din toată țara ce i-a fost făgăduită, nu a avut decât locul unde să fie înmormântat el și Sara. Restul a rămas o făgăduință pentru el. În aceeași situație se găsește Biserica astăzi. Din tot ceea ce Isus a propovăduit despre Împărăția lui Dumnezeu noi nu avem nici o certitudine decât numai, cea pe care a avut-o și Avram: moartea trupului.

Diferența dintre noi și Avram este cea a certitudinii faptului că moartea este trecerea de la ceea ce este trecător la cele veșnice. Această certitudine noi o avem pentru că Dumnezeu a încheiat cu cel drept o alianță pecetluită prin sângele Unicului Său Fiu, Isus Cristos.

5. Concluzii

S-a propus interpretarea unui text ce nu poate fi ușor interpretat. S-a încercat acest lucru aplicând metoda analizei retorice semitice.

S-a încercat prin această metodă o „apropiere” de textul biblic prin metode specifice culturii din care acesta provine. După ce s-au identificat termenii ce pot da un sens textului prin repetarea sau poziția lor în cadrul pericopei alese, s-a căutat înțelegerea acestora plecând de la textele unde acești termeni apar. Este o încercare de înțelegere a textului biblic prin el însuși. Numai după acest pas s-a trecut la interpretarea textului în unitatea sa.

Am propus această metodă a analizei retorice semitice din convingerea că, din punct de vedere științific, poate fi o soluție validă în interpretarea textului sacru, prin el însuși, pentru omul mileniului trei. Este o posibilă metodă de interpretare pentru noi cei de azi ce suntem expuși riscului de a pierde practica lecturii în defavoarea unei

„devorări” cu ochii a textului tipărit. Acest lucru ne poate duce la pierderea plăcerii de a savura frumusețea unor texte a căror autor este Autorul vieții.

Procesul Mântuitorului Iisus Hristos

Pr. Prof. Dr. Stelian Tofană

1. Așteptarea mesianică

Pe tot parcursul activității publice a Mântuitorului se poate observa un conflict mai mult sau mai puțin deschis între Iisus și mai-marii poporului iudeu. Vorbind de mai-marii poporului, ne referim la reprezentanții partidelor religioase: farisei, saducheii și cărturari. Conflictul dintre Mântuitorul Hristos și mai-marii poporului evreu, născut din **falsa înțelegere și raportare la ideea mesianică**, prefațează tema **procesului lui Iisus**.

În Vechiul Testament Mântuitorul Hristos a fost adesea profețit ca fiind un împărat care va veni și va restaura, în toată splendoarea sa, vechea împărăție davidică. Așadar, pornind de la această idee mesianică, presărată în scrisul profeților, atât poporul, cât și mai-marii poporului, reprezentanții partidelor religioase din Israel, îl așteptau ca atare. Această idee, grefată pe situația politică în care se găsea poporul ales în momentul activității Mântuitorului — fiind sub stăpânire romană — a primit dimensiuni și conotații mesianice, dar de altă natură decât mesianismul profețit.

Nici chiar apostolii n-au înțeles, cu toate că Mântuitorul Hristos, de nenumărate ori, a insistat asupra ideii mesianice, mai precis, ce înseamnă Mesia în adevăratul sens al cuvântului, despre ce fel de împărăție este vorba și, mai ales, care va fi natura acesteia. Așa se face că atunci când Mântuitorul Hristos prevestește patimile Sale, ei nu înțeleg că plecarea la Ierusalim și prezența Sa acolo poate să însemne pătımirea unui rege. Tot timpul așteptau ca ideea mesianică să se împlinească în virtutea crezului și așteptărilor lor mesianice, care erau de cu totul altă natură decât cea spirituală, vestită de Mântuitorul.

Apostolii așteptau un Mesia politic, războinic, un dezrobitor, unul care să-i elibereze de stăpânirea romană și să restaureze splendoarea de odinioară a fostei împărății davidice. De la această înțelegere, Apostolii nu au putut să se abată, chiar dacă Mântuitorul, de trei ori, anunță patima Sa. Evenimentele petrecute pe parcursul ultimei călătorii la Ierusalim, când Mântuitorul Hristos le-a spus în mod expres că El

se duce la Ierusalim să pătimească mult de la mai-marii poporului, sunt evidente în demonstrarea faptului că Ucenicii n-au înțeles despre ce patimă poate fi vorba.

Iată ce se întâmplă pe parcursul ultimei călătorii la Ierusalim, acolo unde Iisus urma să pătimească și să moară. Apostolii erau convinși că acum merg la Ierusalim și, cu această ocazie, Mântuitorul va reinstaura vechea împărăție a lui David, proclamându-Se pe Sine Rege. Faptul devine evident din modul în care s-au comportat vizavi de Mântuitorul Hristos. Ajungând într-un sat de samarineni, cer găzduire (vezi Luca 9, 52 ș.u.), pe care n-o primesc, pentru că samarinenii, fiind în conflict cu Ierusalimul, nu găzduiau pe nimeni dintre cei care se îndreptau spre Ierusalim. Atunci ucenicii Iacov și Ioan — Fii tunetului, numiți așa chiar de Mântuitorul Hristos datorită temperamentului lor vulcanic, aprins — au zis: „Doamne, vrei să zicem să se pogoare foc din cer și să-i mistuie, așa cum a făcut Ilie?” — ca și cum ei ar fi avut această putere. În subconștientul lor, Ucenicii, grefați pe ideea că Cel cu care ei se duc acum la Ierusalim este un mare rege, sau că va fi un mare Rege, cred că pot acționa în consecință: refuzând să ofere găzduire Regelui mesianic, samarinenii sunt, prin urmare, vrednici de pedeapsă. Dar Iisus, întorcându-Se, i-a certat și le-a zis: «Nu știți oare fiii cărui duh sunteți? Căci Fiul Omului n-a venit să piardă sufletele oamenilor, ci ca să le mântuie». Și atunci s-au dus într-un alt sat” (Lc. 9,55-56).

Faptul că n-au priceput nimic din ceea ce le-a spus Mântuitorul acum, se poate observa și dintr-un alt episod, petrecut cu puțin timp înainte ca Mântuitorul să fie arestat.

În seara când avea să instituie Sfânta Euharistie, în seara Cinei celei de Taină, la Ierusalim, Iisus le explică același lucru, dar printr-un alt gest (vezi In. 13, 4 ș.u.). Mântuitorul „Se ridică de la cină, Se dezbracă de haine, și luând un ștergar S-a încins cu el. După aceea, a turnat apă în vasul de spălat și a început să spele picioarele ucenicilor și să le ștergă cu ștergarul cu care era încins” (In.13, 4-5). Ucenicii n-au priceput ce înseamnă acest gest, Petru chiar împotrivindu-se ca Mântuitorul să-i spele picioarele. Într-un dialog pe care-l are cu Petru, Mântuitorul încearcă să-i explice acestuia semnificația gestului. În final, când Mântuitorul observă că n-au priceput nimic din semnificația actului spălării picioarelor, le zice: „Înțelegeți ce v-am făcut Eu astăzi? Voi Mă numiți pe Mine Învățătorul și Domnul, și bine ziceți, că sunt. Deci dacă Eu, Domnul și Învățătorul, v-am spălat vouă picioarele, și voi sunteți datori ca să vă spălați picioarele unii altora; cum v-am dat Eu pildă, ca precum Eu v-am făcut

vouă, așa să faceți și voi” (In.13, 12-15). Mântuitorul avea în vedere virtutea smereniei care trebuie să caracterizeze relațiile dintre ei, și apoi mai departe dintre creștini, dar ei se raportau la El ca la un mare rege lumesc, care nu poate să spele picioarele supușilor săi ! Așadar, Apostolii erau departe de înțelegerea profundă a sensului spiritual al noii împărății mesianice pe care Mântuitorul urma să o instaureze. Acesta e motivul pentru care ei, dincolo de teamă, îl și părăsesc pe Mântuitorul Hristos în timpul arestării Sale. Era mometul în care, sunt de părere unii specialiști, toate așteptările lor mesianice s-au prăbușit. Dezamăgirea i-a copleșit total.

Așadsar, falsa înțelegere și așteptare a Împărăției mesianice, și anume, una de natură politică și nu spirituală, a stat la baza conflictului dintre Mântuitorul și mairii poporului evreu.

2. *Pretextul imediat al arestării Mântuitorului Iisus Hristos*

Pretextul imediat al arestării Mântuitorului Hristos a fost o minune cu totul neobișnuită, săvârșită de El, și anume învierea lui Lazăr. Mântuitorul a mai săvârșit învieri din morți, dar aceasta le-a depășit pe toate, atât în semnificație, cât și în posibilitatea de înțelegere. Trupul lui Lazăr, cel mort de patru zile, intrase în putrefacție. Așadar, nimeni nu mai putea spera nimic. Potrivit concepției iudaice sufletul celui mort mai rămânea prin preajma trupului doar trei zile, după care el se ducea în Șeol. Lazăr era mort de patru zile.

Minunile învierii fiului văduvei din Nain, sau a fiicei lui Iair puteau fi mai ușor acceptate decât aceasta. Ei nu fuseseră încă așezați în mormânt, așa că sufletul lor se putea ușor întoarce în trupul pe care l-a părăsit, nefiind încă departe de acesta. Minunea învierii lui Lazăr, din această perspectivă, le depășea pe toate. Lazăr fusese îngropat de patru zile, iar trupul său intrase în descompunere. Acesta este și motivul pentru care mulți dintre Iudeii care veniseră la Maria și care văzuseră ce a făcut Iisus, au crezut în El.

Dar, unii dintre aceștia, care erau cu Maria și cu sora ei, Marta, s-au dus la farisei și le-au relatat toate cele petrecute cu Lazăr și pe care Iisus le săvârșise. Atunci arhierii și fariseii au adunat Sinedriul. Faptul că această minune a declanșat credința multora și că Mântuitorul era acceptat de mulți iudei, îi determină pe arhierii și fariseii să adune Sinedriul și să se întrebe: „Ce facem? Pentru că omul acesta face multe minuni. Dacă-l lăsăm așa, toți vor crede în el și vor veni Romanii, ne vor lua și țara și

neamul” — oricum erau sub stăpânire romană, dar exprimarea aceasta însemna că orice speranță de eliberare se va prăbuși. Iar Caiafa, care în anul acela era arhiereu, le-a zis: *„Voi nu știți nimic; nu cugetați că vă este mai de folos să moară un om pentru popor, decât să piară tot neamul? Aceasta n-a zis-o de la sine, ci, fiind arhiereu al anului aceleuia, a proorocit că Iisus avea să moară pentru neam”* (In. 11, 45-50)

Evanghelistul Ioan precizează în versetul 53 că din acea zi s-au hotărât ca să-Lucidă - acesta fiind așadar, momentul în care s-a hotărât, practic, moartea Mântuitorului Hristos. Este hotărârea oficială.

De altfel, arhieriei și căpeteniile poporului au încercat de mai multe ori să-L prindă pe Iisus. La Sărbătoarea Corturilor — fapt relatat de Ioan în capitolul 7, a fost mandatată o delegație de la Templu ca să-L prindă pe Iisus și să-L aducă legat în fața autorităților religioase iudaice. Cei trimiși să îndeplinească această poruncă se întorc fără Mântuitorul. Arhieriei și fariseii îi întreabă: *«De ce nu L-ați adus?»* Slujitorii au răspuns: *«Niciodată n-a vorbit un om așa cum vorbește acest om!»* La auzul acestor cuvinte îngrijorarea fariseilor s-a manifestat în întrebarea pe care ei o pun: *„Nu cumva ați fost și voi amăgiți? Nu cumva a crezut în El cineva dintre căpetenii sau dintre farisei?”* (In. 7, 47-48)

Iar acum, după învierea lui Lazăr, când mulți credeau în El, neliniștea fariseilor s-a amplificat, acesta fiind pretextul punerii la cale a hotărârii de ucidere a Mântuitorului Hristos; însă *„după Paști, ca să nu se facă tulburare în popor”*, precizează evanghelistul. Dar, oferta lui Iuda grăbește arestarea lui Iisus, el învoindu-se a le va arăta nu numai persoana lui Iisus, ci și locul unde el urma să se afle.

3. Desfășurarea procesului Mântuitorului Hristos

a) Arestarea

Înainte de arestarea Sa, Mântuitorul serbează, la Ierusalim, cu Apostolii Săi Cina Pascală, probabil în casa Mariei, mama lui Ioan Marcu. Aici, în fața Ucenicilor Săi Mântuitorul va ține o cuvântare, cunoscută sub denumirea de „Cuvântarea de despărțire”, în care Mântuitorul Hristos le dezvăluie Apostolilor câteva adevăruri mântuitoare, pe care nu le-a mai dezvoltat până în acel moment: raportul Său cu Tatăl, în calitatea Sa de Dumnezeu; persoana și lucrarea Duhului Sfânt în lumea și în viața Apostolilor; misiunea Apostolilor în lume și obstacolele pe care le vor întâlni; relațiile Persoanelor Treimice etc.

După momentul instituirii Sfintei Euharistii, Mântuitorul Hristos Se ridică de la masă și le spune Apostolilor: „Să mergem de aici”. Momentul vinderii Sale și cel al Patimilor s-a apropiat. Ca Dumnezeu, cunoștea și vedea anticipat toate cele ce se vor săvârși cu El. De aici, de la Cină, se duc în Grădina Ghetsimani.

Ajunși într-un anumit loc în Grădina Ghetsimani, Mântuitorul le zice: „Sedeți aici până Mă voi duce și Mă voi ruga”. Apoi, luând cu Sine doar pe Petru și pe cei doi fii ai lui Zevedeu [adică pe Iacob și pe Ioan], s-a îndepărtat puțin de ceilalți și a început a Se întrista și a Se mâhni. De aici începe trăirea anticipată, ca om, a dramei patimilor Sale. Și le spune: „*Întristat este sufletul Meu, până la moarte. Rămâneți aici și privegheați împreună cu Mine*” (Mt. 26, 38). Mergând puțin mai înainte, a căzut cu fața la pământ, rugându-Se și zicând: „*Părintele Meu, de este cu putință, să treacă de Mine paharul acesta! Însă nu precum Eu voiesc, ci precum Tu voiești*” (Mt. 26,39).

Ca om simțea că ar dori să se elibereze, să scape de această suferință care urma. Revine la cei doi ucenici, și pe aceștia îi găsește dormind. Se duce a doua oară și Se roagă, spunând aceleași cuvinte. Se întoarce din nou la cei doi și iarăși îi găsește dormind. Evanghelistul Matei consemnează faptul că *ochii lor erau îngreuiți (de somn n.n. 26,43)*. Din nou Se îndepărtează de ei și Se roagă a treia oară, spunând aceleași cuvinte. Revine la ucenici, îi găsește din nou dormind și atunci le spune: „*De-acum dormiți și vă odihniți!... Iată, s-a apropiat ceasul și Fiul Omului va fi dat în mâinile păcătoșilor. Sculați-vă să mergem, că iată, s-a apropiat cel ce M-a vândut*” (Mt. 26, 37-46).

În timpul acesta, când El vorbea cu ucenicii, supărat fiind pe faptul că ei n-au reușit să privegheze cu El, Iuda, cel care L-a vândut, împreună cu mulțime multă, înarmată cu săbii și cu toiege, de la arhierii și de la bătrânii poporului, se apropie de Mântuitorul Hristos și Îl sărută, spunându-I: „*Bucură-Te, Învățătorule! Și l-a sărutat*” (Mt. 26, 49). Acesta a fost semnul de recunoaștere a lui Iisus, dat de Iuda celor care au venit să-L prindă. Fiind noapte, era destul de dificil ca să-L recunoască pe Iisus dintre ceilalți apostoli. Dar, acesta a fost semnul trădării: „*Pe care eu îl voi săruta, Acela este, pe Acela să puneți mâna*” (Mt. 26,48).

În momentul în care soldații care erau cu Iuda s-au apropiat și au pus mâinile pe Iisus, prinzându-L, Petru, unul dintre cei ce erau cu Iisus, întinzând mâna, a scos sabia și a lovit pe sluga arhierelui, tăindu-i urechea. Mântuitorul Hristos săvârșește acum una dintre ultimele Sale minuni ale activității Sale pământești, vindecându-i

acestuia urechea. Apoi îi spune lui Petru: „*Întoarce sabia ta la locul ei, că toți cei ce scot sabia, de sabie vor pieri*” (Mt. 26, 50-54).

Așadar, acesta este momentul în care Mântuitorul Hristos este prins. Cei care au venit cu Iuda nu erau soldați romani. Se pare că soldații romani nu au participat la arestarea Mântuitorului, așa cum adesea s-a crezut. Cei care au venit să-L aresteze pe Mântuitorul și care l-au însoțit pe Iuda, făceau parte din așa-zisa Poliție a Templului, a Sinedriului. Așadar, cei care L-au arestat pe Mântuitorul Hristos au fost iudei. Și L-au dus mai întâi la Anna.

b) Mântuitorul la Anna – etapa care prefațează procesul

Mântuitorul este dus, în plină noapte, spre surprinderea noastră,³ nu la arhiereul Caiafa, cum normal era, ci la Anna, care nu era arhiereu. Acesta era socrul lui Caiafa, fiind arhiereu înaintea acestuia. Prezența Mântuitorul Hristos la Anna a prefațat faza religioasă a procesului Mântuitorului.

Procesul Mântuitorului a avut două faze: **una religioasă și alta politică**. Faza religioasă se desfășoară în fața arhiereului Caiafa, iar faza politică, în fața lui Pilat, procuratorul roman din timpul respectiv, pe de-o parte, iar pe de altă parte, în fața lui Irod. Este, de fapt, un singur proces, dar desfășurat în două faze distincte. De obicei, un proces nu ajungea în faza a doua, la reprezentantul stăpânirii romane; era rezolvat de Sinedriu – cele mai multe procese fiind de competența Sinedriului; însă, dacă era vorba de pedeapsa capitală, aveau nevoie de aprobarea stăpânirii romane.

Motivul pentru care a fost dus Mântuitorul mai întâi la Anna, care nu era arhiereu, și nu la Caiafa, este greu de precizat. Totuși, unul dintre marii bibliști, M.J. Lagrange, spune: „Sinedriștii L-au dus pe Mântuitorul la Anna ca să-i satisfacă acestuia orgoliul propriu, cel care nu mai avea căderea să prezideze Sinedriul și nici să asiste la ședințe”.⁴ Anna a fost mare arhiereu și a avut o contribuție destul de însemnată în vremea respectivă la desfășurarea evenimentelor religioase specifice poporului iudeu.

³. Regulile procedurii de desfășurare a unui proces prevedeau: (a) orice proces se desfășura în fața poporului; (b) trebuiau să existe martorii apărării și martorii acuzării. În mod deosebit, se pretindea sinceritatea martorilor. Martorii mincinoși primeau pedeapsa capitală; (c) procesele nu se desfășurau sâmbăta și nici noaptea, ci numai după răsăritul soarelui și după aducerea jertfei la Templu; (d) sentința capitală se pronunța numai a doua zi. (Vezi **Gr. Marcu și I. Fruma**, *Procesul Mântuitorului*, Sibiu 1946, p. 39-47).

⁴. Cf. **M.J. Lagrange**, *Evangile selon saint Jean*, ed. A V-a, Paris 1936, p. 463, după **Gr. Marcu și I. Fruma**, op. cit. p. 63.

Prezența Mântuitorul Hristos la Anna este consemnată de Ioan Evanghelistul în 18, 13-24. În fața lui Anna, Mântuitorului i se pun două întrebări: (1) despre uceniciei Lui – și aceasta pentru a se putea face o evaluare clară despre amploarea mișcării lui Iisus, care nu era pe placul lor și care începea, pas cu pas, să demonteze sistemul religios iudaic vechi; și (2) despre învățătura lui Iisus, care reușise să declanșeze o astfel de mișcare.

Mântuitorul Hristos răspunde arhiereului, care L-a interogat: „*De ce Mă întrebi pe Mine? Întreabă pe cei ce au auzit ce le-am vorbit. Aceștia știu ce am spus Eu*” (In.18, 21). În momentul acesta, unul dintre slujitorii care erau de față, I-a dat lui Iisus o palmă, zicând: „*Așa răspunzi tu arhiereului?*” Gestul acesta constituie **una dintre primele încălcări** ale tuturor regulilor care prefațau un proces; este prima violență față de Iisus. Potrivit dreptul penal iudaic, cel acuzat era liber și nu se permitea lovirea lui atâta timp cât încă nu era pronunțată sentința. Așa s-a început șirul încălcărilor codului civil juridic ebraic. La această reacție, Mântuitorul răspunde: „*Dacă am vorbit rău, dovedește ce este rău; iar dacă am vorbit bine, de ce Mă bați?*” (In. 18,23). Aici se încheie discuția dintre Mântuitorul Hristos și fostul arhiereu Anna, sau cei care-l chestionau în fața lui Anna. El nu mai răspunde nimic, astfel că este legat și trimis la Caiafa, arhiereul.

c) Faza religioasă a procesului

Prezența Mântuitorului în fața arhiereului Caiafa, coincide cu începutul fazei religioase a procesului Mântuitorului și este consemnată de Evanghelistul Matei în cap. 26, 57-68.

Orice proces începea cu ascultarea martorilor acuzării, potrivit dreptului penal iudaic. Martorii mincinoși erau sancționați cu pedeapsa capitală. Evanghelistul Matei consemnează faptul că au venit mulți martori mincinoși și că mărturiile lor nu se potriveau. În cele din urmă însă au venit doi și au spus: «*Acesta a zis: Pot să dărâm templul lui Dumnezeu și în trei zile să îl zidesc*». Sculându-se arhiereul, a zis: «*Nu răspunzi nimic la ce au zis aceștia împotriva ta?*» *Iar Iisus tăcea*” (Mt. 26, 60-63).

Potrivit dreptului penal iudaic, în momentul în care se constata că martorii depuneau mărturie mincinoasă, aceștia trebuiau sancționați cu pedeapsa capitală. Or, Evanghelistul Matei consemnează că au venit mulți martori mincinoși și că mărturiile lor nu se potriveau. Dar nimeni n-a luat nici o atitudine. Aceasta este prima mare

încălcarea a tuturor prevederilor dreptului sau a codului penal iudaic după care se desfășura un proces.

În această fază a procesului, Mântuitorului i s-au adus două acuzații, ambele de natură religioasă, și nu politică.

Prima este aceea că El a zis că *dărâmă Templul*. Este adevărat că Mântuitorul Hristos a vorbit de dărâmarea templului într-un anumit context: „Dărâmați templul acesta și în trei zile Eu îl voi zidi”(In. 2, 19). Dar, n-a spus: „Eu voi dărâma”, ci „Dărâmați...”. Evanghelistul Ioan ne spune însă că Mântuitorul Se referea la templul trupului Său, adică: „Omorâți / distrugeți acest trup, și în trei zile Eu îl voi ridica, adică îl voi aduce din nou la viață, prin înviere”. Cuvintele Mântuitorului erau o anticipare a Învierii Sale. Astfel, prima acuzație era o mărturie mincinoasă.

A doua acuză este că *S-a făcut pe Sine Fiul lui Dumnezeu*, ceea ce era o blasfemie, și, prin urmare, potrivit Legii vechi, blasfemia se pedepsea cu moartea. Conform informației din Levitic 24, 11, oricine se făcea pe sine Fiul lui Dumnezeu, era considerat ca unul care Îl necinstește pe Acesta, blasfemiindu-l.

Acum, se poate observa că Mântuitorul Hristos nu mai tace. Arhiereul L-a întrebat: „*Te jur pe Dumnezeul Cel-Viu să ne spui nouă de ești tu Hristosul, Fiul lui Dumnezeu*” (Mt. 26, 63). Arhiereul încearcă să scoată din gura Mântuitorului Hristos ceva care să-L poată acuza. El avea nevoie de o mărturie care să încheie procesul, altfel nu putea justifica, în special, două lucruri: *arestarea lui Iisus și convocarea Sinedriului* [noaptea].

Caiafa reușește să obțină răspunsul de care avea nevoie pentru a-L condamna la moarte pe Iisus. În acest moment, Mântuitorul Hristos nu putea tăcea; tăcerea Sa, la întrebarea pusă, dacă este Fiul lui Dumnezeu, ar fi însemnat un compromis, o renegare a mesianității Sale, a calității Lui de Fiul al lui Dumnezeu. Așadar, la această întrebare compromițătoare, pusă de arhiereul Caiafa, Mântuitorul Hristos răspunde: „*Tu ai zis !*” (Mt. 26,64). Dar, mai adaugă ceva care vine să confirme răspunsul afirmativ — singurul răspuns pe care El îl putea da în acest context: „*Și vă mai spun vouă: De acum veți vedea pe Fiul Omului șezând de-a dreapta Puterii și venind pe norii cerului*” (Mt. 26, 64). Deci, situarea Sa de-a dreapta Puterii era egală cu a se face pe Sine Fiul lui Dumnezeu. O astfel de afirmație era o blasfemie și ea se pedepsea cu moartea. Astfel, Caiafa a reușit să obțină din cuvintele Mântuitorului Hristos motivul pentru care-L putea condamna la moarte.

În acest moment, Caiafa își avea justificată atât arestarea, cât și convocarea Sinedriului. Astfel, el face gestul — singurul care putea fi făcut — își sfășie hainele, zicând: „*A hulit! Ce ne mai trebuie martori? Ați auzit acum hula Lui!*” (Mt. 26,65). Dumnezeu era hulit prin faptul că cineva s-a făcut pe sine Dumnezeu. În acest context, Caiafa pune o întrebare mai mult retorică: „*Ce vi se pare?*” Iar ei răspund: „*Este vinovat de moarte!*” (Mt. 26, 66). Așadar, Caiafa era la adăpost vizavi de prevederile Legii vechi în sentința pe care el urma s-o pronunțe: condamnarea la moarte a Mântuitorului Hristos.

Toate aceste acte ale Procesului (ședința Sinedriului) se petrec noaptea, când nu era permis să se țină ședințele Sinedriului. Aceasta ar fi o a patra încălcare a codului penal iudaic.

Pentru ca această sentință - condamnarea la moarte a Mântuitorului Hristos - să poată fi executată, era nevoie de aprobarea stăpânirii politice, a reprezentantului stăpânirii romane, care era Pilat.

Într-un proces, pe lângă martorii acuzării - care, în acest proces, erau mincinoși, dar n-au fost pedepsiți - trebuiau să existe și martorii apărării. Întrebarea care s-a pus de către specialiști, pe care ne-o punem și noi, și și-o va mai pune creștinătatea și cei care vor studia procesul Mântuitorului Hristos, este dacă ar fi putut exista martori ai apărării și cine ar fi putut să fie aceștia?

Ioan și Petru, fiind prezenți, ar fi putut fi. Dar, un posibil martor al apărării ar fi putut fi Nicodim, unul dintre membri Sinedriului. Pe el îl vedem că, într-un anumit context, îi ia apărarea lui Iisus, dar nu știm de ce n-a făcut-o acum. La Sărbătoarea Corturilor, arhieriei întreabă de ce n-a fost adus Mântuitorul Hristos, și se răspunde că „*niciodată n-a vorbit un om ca omul acesta*”, ceea ce ridică întrebările: „*Nu cumva ați fost și voi amăgiți? Nu cumva a crezut în El cineva dintre căpetenii sau dintre farisei?*” Atunci a zis Nicodim, cel ce venise mai înainte la El noaptea, fiind unul dintre ei: „*Nu cumva legea noastră judecă pe om dacă nu-l ascultă mai întâi și nu știe ce a făcut?*” Deci, atunci, Nicodim a însemnat pentru Mântuitorul Hristos un martor al apărării. El putea să o facă și acum, dar n-a făcut-o. De ce nu a făcut-o? Nu putem ști. Probabil, din teamă.

d) Faza politică a procesului

Astfel, Caiafa obține răspunsul din gura Mântuitorului Hristos, pe baza căruia putea da sentința de condamnare la moarte, numai că aceasta trebuia aprobată de

reprezentantul stăpânirii romane. Așadar, Mântuitorul Hristos, este trimis legat la Pilat. Astfel, începe desfășurarea fazei politice - sau *faza romană*, așa cum se exprimă specialiștii - a procesului Mântuitorului Hristos: prezența lui Iisus în fața lui Pilat - procurator în acea vreme, instituit în funcție de Cezarul Tiberiu.

Pilat a fost unul dintre aceia, implicați în procesul lui Iisus, care a încercat tot timpul să-L elibereze. El și-a mărturisit pe față convingerea că Iisus era nevinovat. Nu spunem că este nevinovat de sentința pe care a dat-o în procesul Mântuitorului, dar putem spune că Pilat a avut mai mult rol pozitiv, decât negativ, în procesul Mântuitorului Hristos. Anticipez că **Pilat n-a fost convins** încuviințând sentința dată și aprobând astfel sentința dată în faza religioasă a procesului, **ci, mai degrabă, învins**. Totuși, Pilat a avut o vină. O vom vedea în final.

(1) Prima întrevedere cu Pilat

Această primă întrevedere a Mântuitorului cu Pilat este descrisă în Evanghelia a IV-a în cap. 18, 28-38.

În faza politică a procesului acuzele religioase aveau prea puțină importanță în fața lui Pilat, dacă nu cumva, deloc. Ele trebuiau schimbate în acuze politice. Pe Pilat nu-l interesa că Iisus S-a făcut pe Sine Fiul lui Dumnezeu. Pentru un păgân, faptul că cineva afirma despre sine că e Fiul lui Dumnezeu, adică fiul vreunui zeu, nu însemna mare lucru. La fel, prea puțin îl interesa pe Pilat dacă cineva afirma că dăruia templul. Nu este exclus ca cea din urmă acuză chiar să-l fi bucurat. Așadar, e cât se poate de clar că acuzele din faza religioasă a procesului nu-l interesau pe Pilat, iar sinedriștii știau bine acest lucru. Erau convingși că prin astfel de acuze nu vor smulge lui Pilat aprobarea executării sentinței de condamnare la moarte a lui Iisus. Astfel că, în faza politică a procesului, ei schimbă acuzațiile religioase în acuze politice și anume:

1. răzvrătește neamul
2. împiedică să se dea dajdie cezarului
3. s-a făcut pe Sine rege (Lc. 23, 2 ș.u.),.

Aceste acuze de ordin politic aveau o importanță pentru Pilat. Că răzvrătește neamul, deci provoacă dezordine și tulburare în ținutul de care el răspundea era o acuzație gravă, iar împiedicarea poporului să dea dajdie Cezarului, era la fel de gravă, dacă nu cumva chiar mai gravă: se tulbura o ordine financiară a imperiului, de care el

era răspunzător direct, și nu fără urmări. Dar, mai gravă era ultima acuză, și anume, că s-a făcut pe sine împărat. Ceea ce se poate observa este o anumită gradăție a semnificației acuzelor aduse lui Iisus în fața lui Pilat, față de care el nu putea rămâne indiferent.

Totuși, Pilat rămâne indiferent la primele două, fapt care surprinde. La acuza că Iisus răzvrătește poporul, Pilat nu reacționează, întrucât Pilat cunoștea bine că sinedriștii mint. Ca reprezentant al stăpânirii romane, Pilat era primul care știa dacă cineva răzvrătește poporul, or el n-avea cunoștință de așa ceva. În ceea ce privește a doua acuză, că Iisus împiedica poporul să dea dajdie Cezarului, Pilat, la fel, ar fi fost primul care ar fi cunoscut acest fapt. Așa se face că el nici nu-l întrebă nimic pe Iisus, în acest sens. Ca unul care avea mandatul să administreze finanțele provinciei în numele cezarului, era primul care ar fi avut informații despre o astfel de inițiativă. Ori, Pilat nu lasă să se întrevadă, din atitudinea lui, că ar fi avut informații de acest gen și astfel să acționeze în consecință.

Dar, ceea ce Pilat știa bine era faptul că primii care se sustrăgeau de la plata dărilor erau tocmai, ei, sinedriștii și care imputau acum lui Iisus o astfel de atitudine. Pilat era convins de viclenia lor, și astfel, de netemeinicia acuzelor aduse.

Însă acuzația conform căreia Iisus S-a făcut pe Sine rege era una politică, și cât se poate de gravă, pentru că tindea înspre uzurparea tronului Cezarului de la Roma. Prin urmare, în fața unei astfel de acuză politice, Pilat nu putea rămâne insensibil. La Roma era Cezar, Tiberiu, care era foarte suspicios și care și pentru cea mai mică bănuială, pedepsea cu moartea. Așadar, Pilat nu putea să îngăduie ca în regatul său cineva să se intituleze pe sine împărat. De aceea, Pilat se retrage cu Mântuitorul Hristos în sala de judecată și discuția pe care o are cu El este concentrată pe această acuză. Pilat Îl întreabă: „Ești tu, regele iudeilor?” — cu alte cuvinte: Tu ești un rege? Cine te-a făcut pe Tine rege? De unde această putere?

Întrebării lui Pilat, Mântuitorul Hristos răspunde tot printr-o întrebare, ceea ce l-a surprins pe magistratul roman, și anume: „*De la tine însuși spui aceasta, sau alții ți-au spus-o despre Mine?*” (In. 18, 34) Și Pilat răspunde: „*Eu sunt iudeu?*” — adică: Eu pot să Te acuz cu acuze care Ți se aduc de către iudei? De unde să știi eu aceasta?, cu alte cuvinte: Eu Îți pun această întrebare pentru că de acest lucru ești acuzat de către poporul Tău, de către iudei. „*Deci, eu nu sunt iudeu. Poporul Tău și arhieriei Te-au predat mie. Ce-ai făcut?*”, continuă Pilat (In. 18,35). În acest context, Mântuitorul Hristos revine la prima întrebare a lui Pilat, cea legată de împărăție și de

împărat, încercând să-l lămurească pe magistratul roman de ce natură era împărăția Lui și ce fel de rege era El, spunându-i: „*Împărăția Mea nu este din lumea aceasta*”(In. 18,36). Deci, Iisus îi răspunde scurt, încercând să-l scoată pe Pilat de sub influența bănuielilor că ar fi vorba de o mișcare care ar avea menirea să instaureze o împărăție lumească, care să intre în conflict cu Cezarul de la Roma, și-i argumentează: „*Dacă împărăția Mea ar fi din lumea aceasta, slujitorii Mei s-ar fi luptat ca să nu fiu predat Iudeilor. Dar, acum, împărăția Mea nu este de aici*”(In, 18, 36). Cu alte cuvinte, Mântuitorul Hristos ar spune: Ce împărat pot să fiu Eu, din moment ce Eu n-am pe nimeni care să Mă apere? Pilat îi replică însă, întrebându-L: „*Așadar, Tu ești împărat?*” Iisus i-a răspuns: „*Tu zici că Eu sunt împărat?*” (In. 18,37). Deci dacă tu spui că Eu sunt împărat, dacă din cele ce am spus Eu, tu înțelegi că sunt împărat și dacă ai înțeles despre ce împărăție este vorba, atunci sunt Împărat! — aceasta a vrut să spună Mântuitorul.

Dar, El adăugă mai departe: „*Eu spre aceasta M'am născut, și pentru aceasta am venit în lume: ca să mărturisesc adevărul; oricine este din adevăr ascultă glasul Meu*” (In. 18,37). Mântuitorul Hristos, prin aceste cuvinte, caută să explice natura Împărăției Lui, adică o împărăție spirituală, o Împărăție a adevărului, a dreptății, cum nu exista alta pe pământ.

Auzind Pilat de adevăr, pune întrebarea, rămasă peste veacuri fără de răspuns: „*Ce este adevărul?*” (In. 18,38) De ce nu a dat Mântuitorul Hristos un răspuns întrebării sceptice adresată de Pilat? *Pentru că adevărul și dreptatea nu trebuie apărute; ele se impun ca valori prin sine.* Așadar, adevărul nu poate fi argumentat, nu poate fi dovedit; pentru adevăr nu trebuie pledat. Adevărul era întruchipat în Persoana Sa și în cuvântul Său. Dacă Pilat n-a înțeles acest lucru și n-a văzut în Persoana lui Iisus întruchipat adevărul, orice explicație a Mântuitorului ar fi fost de prisos. Adevărul se afla în fața lui Pilat. Acesta trebuia doar văzut, înțeles, simțit. Pilat nu l-a pătruns. N-a putut sau n-a voit? Sunt întrebări la care poate nu vom avea niciodată un răspuns convingător.

După acest interogatoriu, Pilat iese afară, la iudei, și le spune: „*Nu găsesc în El nici o vină*” (In. 18,38). Pilat a intuit că nu are de-a face cu un împărat, care ar putea să uzurpe, prin puterea lui politică, tronul Cezarului roman. Nu este exclus ca Pilat, prin întrebarea sa: „*Ce este adevărul?*” să fi exprimat convingerea sa că, probabil, are în fața lui un gânditor, un filosof, un visător, un inofensiv, și, nici într-un

caz, un dușman și, de aceea, să fi spus: „N-am găsit în El nici o vină”. Cuvintele sale păreau a fi acum una dintre primele mărturii ale nevinovăției lui Iisus.

În momentele acestea, Pilat, convins de nevinovăția lui Iisus, încearcă câteva subterfugii prin care să se eschiveze de la condamnarea Mântuitorului și, dacă ar putea, chiar să obțină eliberarea Lui. Primul lucru pe care-l face, aflând de la iudei că Mântuitorul Hristos este din Galileea și că în zilele acelea la Ierusalim, cu ocazia Sărbătorilor, se găsea Irod, tetrarhul Galileii, este că se gândește să-L trimită la Irod, cel care avea competențe teritoriale asupra Galileii, și să scape, astfel, de această judecată. Este pentru a treia oară când Pilat se eschivează de la judecata Mântuitorului Hristos.

Prima oară când Pilat încearcă să se eschiveze de la judecată, în acest proces, este momentul în care, în prima fază, mai-marii poporului Îl aduc pe Iisus la el să fie judecat și-i întreabă: „De ce L-ați adus la mine?”, iar ei îi răspund ironic: „Dacă n-ar fi făcut ceva vrednic de moarte, nu L-am fi predat ție”. Întrucât ei nu-i spun lui Pilat motivul, acesta îi ironizează, la fel, răspunzându-le: „Probabil că este un lucru legat de legea voastră, care vă privește pe voi. Prin urmare, Luați-L voi și-L judecați”.

A doua eschivare este atunci când spune: „Nu găsesc în El nici o vină” — deci, cu alte cuvinte: Trebuie să-L eliberez.

Și a treia, când încearcă să-L trimită pe Iisus la Irod Antipa, pretextând că n-ar avea o competență teritorială, pentru că aflase de la iudei că Iisus era din Galileea. Pilat observă aici că e vorba de un cumul de competență teritorială: *una a lui Pilat*, iar alta a lui Irod. E adevărat că Pilat putea pronunța sentința, Iisus fiind arestat pe teritoriul său, dar Iisus fiind din Galileea, putea fi judecat și de Irod. Și atunci, Pilat îl trimite pe Mântuitorul Hristos la Irod, care se afla în Ierusalim, crezând că astfel va putea evita pronunțarea unei sentințe pe care mai marii preoților o așteptau de la el. Luca consemnează un posibil motiv (și) pentru care Pilat L-a trimis pe Iisus la Irod, și anume: Pilat era în dușmănie cu Irod și căuta acum să se împace cu el, folosindu-se de acest prilej (23:5-7). Trimițându-L pe Iisus la Irod, Pilat era sigur că acesta se va simți măgulit, acordându-i-se o astfel de atenție să se pronunțe într-un caz de judecată, devenit celebru prin amploarea pe care a luat-o, și astfel, Irod, flatat fiind, să se împace cu Pilat. Așa se și întâmplă: cei doi se împacă.

(2) Iisus în fața lui Irod Antipa

A doua etapă a fazei politice a procesului Mântuitorului Hristos se desfășoară în fața lui Irod Antipa. Irod își avea reședința la Tiberiada, în nordul Țării Sfinte, în provincia Galileea, dar acum se găsea la Ierusalim, cu ocazia Sărbătorii Paștilor. Irod este cel care pentru jurământ a poruncit să se taie capul lui Ioan Botezătorul, arestat în temnița cetății Maherus. Era tetrarhul Galileii și al Pereii și trăia în concubinaj cu Irodiada, femeia fratelui său Filip, care-și repudiasse soția, adică pe fiica regelui Arabiei, Aretas al IV-lea. Pentru această faptă, Irod și Irodiada erau aspru înfierăți de către Sf. Ioan Botezătorul, critică pentru care Înainte Mergătorul Domnului își va și afla sfârșitul. Așadar, Irod Antipa își avea conștiința pătată de sângele unui drept, pe care l-a omorât.

Scena întâlniri lui Iisus cu Irod este descrisă de Evanghelistul Luca în cap. 23, 8 și u. al scrierii sale. Luca consemnează faptul că Irod s-a bucurat foarte văzându-L pe Iisus, pentru că de multă vreme dorea să-L cunoască, pentru că auzise despre El și nădăjduia să vadă vreodată minune săvârșită de Iisus. Nu știm cât de sincer era Irod, sau nu, în dorința lui, dar Evanghelistul Luca ține să consemneze că el s-a bucurat văzându-L pe Iisus. Irod îi pune niște întrebări Mântuitorului Hristos, dar nu primește nici un răspuns. Nu știm de ce natură vor fi fost întrebările lui Irod, probabil atât de natură religioasă, cât și politică. Probabil că întrebările sale vizau învățătura lui Iisus, faptele Sale și, nu este exclus, mișcarea pe care o generase în jurul persoanei Sale. Cert este că el nu primește nici un răspuns din partea lui Iisus.

Văzând Irod că Iisus nu-i răspunde întrebărilor, simțindu-se probabil jignit de tăcerea Lui, de faptul că Iisus nu-l lua în seamă, îl batjocorește dimpreună cu ostașii, Îl îmbracă cu o haină strălucitoare și-L trimite din nou la Pilat. Însă Irod își dă și el seama că Iisus e nevinovat. Dar, nu face nimic mai mult, de teama de a nu repeta, în primul rând, ceea ce a făcut cu Ioan Botezătorul. Unii exegeți spun că haina strălucitoare cu care L-a îmbrăcat pe Iisus este semnul convingerii sale că Iisus este nevinovat. Alții se pronunță pentru ideea că această haină strălucitoare ar fi fost semnul batjocurii. Credem că a doua variantă ar fi mai aproape de adevăr. În orice caz, Irod nu se pronunță pentru condamnarea lui Iisus, probabil, din trei motive:

1. să nu-și mai piardă din popularitate — oricum și-a pierdut o bună parte din ea în momentul în care l-a ucis pe Ioan Botezătorul;

2. pentru că Irod avea serioase remușcări. Marcu în cap. 6,26 precizează în mod expres că Irod, în momentul în care i s-a cerut capul lui Ioan Botezătorul, s-a întristat foarte tare. Tot Marcu spune că Irod îl asculta bucuros pe Ioan Botezătorul și, că stătea mult pe gânduri când îl auzea vorbind. Probabil că-i răscolea conștiința. Frământată de ce? Nu știm. Oricum, Irod s-a întristat foarte când a fost nevoit, pentru jurământ, să-l omoare pe Ioan Botezătorul, astfel că remușcările pe care le avea nu voia să le amplifice printr-o nouă condamnare a unui alt drept;
3. pentru a nu-și ridica împotriva lui pe ucenicii lui Iisus și marea mulțime care-L urma pe Iisus și pe care Irod o cunoștea prea bine. Toate aceste motive l-au determinat pe Irod Antipa să nu se pronunțe în favoarea condamnării lui Iisus.

(3) A doua întrevvedere cu Pilat

A treia etapă a fazei politice a procesului Mântuitorului începe din momentul în care Iisus este adus pentru a doua oară la Pilat. Episodul este descris de evangheliștii Luca (23, 13-24) și Ioan (19, 1 ș.u.).

Pilat a observat că nici Irod nu l-a găsit vinovat pe Iisus și a rămas surprins de acest lucru, de aceea se adresează din nou arhierilor și căpeteniilor poporului spunându-le: *„Ați adus la mine pe omul acesta ca pe un răzvrătitor al poporului [fapt pe care Pilat nu-l putuse constata]. Iată, eu cercetându-L în fața voastră n-am găsit în El nici o vină din cele pe care voi le aduceți acestui om. Și iată, nici Irod n-a găsit nici o vină, căci L-a trimis iarăși la noi. Așadar, iată, El n-a făcut nimic vrednic de moarte”* (Lc. 23, 14-16).

Pilat își exprimă, din nou, convingerea sa că Iisus este nevinovat. Această exprimare a nevinovăției lui Iisus este o nouă încercare a lui Pilat de a-L elibera pe Iisus. El spune clar mulțimii: „Nu a făcut nimic vrednic de moarte”. Nici eu n-am găsit nici un motiv ca să-L condamn la moarte din cele pe care voi l le aduceți, nici Irod n-a găsit. De aceea, *„pedepsindu-L, Îl voi elibera”* (Lc. 23, 16).

Dar de ce spune Pilat că înainte de a-L elibera, urma să-L pedepsească? Pilat apelează la acest mod de a se manifesta în fața mulțimii, încercând să găsească o soluție care să satisfacă atât furia acuzatorilor, cât și inocența acuzatului. Și se va fi gândit: dacă-L voi pedepsi, probabil că voi reuși să-L eliberez. Însă acest lucru nu a

avut rezultatul scontat de Pilat, de aceea el apelează la un alt subterfugiu, la o altă metodă prin care a crezut că-L va elibera pe Iisus. Sunt convins că Pilat nu se va fi putut gândi că procedeul la care el urma să apeleze acum nu va reuși să aibă ca rezultat eliberarea lui Iisus. Iată cât de convins era Pilat de nevinovăția lui Iisus și cât de mult dorea să-L elibereze! Pilat a fost unul dintre martorii cei mai importanți ai nevinovăției lui Iisus și cel care a fost convins de acest lucru, de aceea a încercat de mai multe ori să-L elibereze.

Iată la ce procedeu s-a gândit Pilat să apeleze: le spune mai-marilor poporului, arhierilor, căpeteniilor, cărturarilor, că există la ei obiceiul ca la Praznic să elibereze un vinovat, un condamnat. Și pe cine alege Pilat? Tocmai pe unul de care era convins că n-are nici o șansă să fie cerut de popor: pe Baraba, un criminal care făcuse răscoală în cetate și omor, spune Sfântul Luca (23, 19). Astfel, Pilat îi întreabă: „*Voiți să vă eliberez pe Baraba sau pe Iisus?*” Și mulțimea îl cere pe Baraba. Pilat este surprins, și întreabă din nou: „*Dar cu Iisus ce să fac?*” Poporul a strigat: „*Răstignește-l! Răstignește-l!*” Pilat întreabă a treia oară: „*Dar ce rău a săvârșit acesta?*” (Lc. 23, 17-23)

Când a văzut că poporul îl cere pe Baraba și că este învins și în această încercare de a-L elibera pe Iisus, la care el nu s-a gândit [că va eșua], întreabă a treia oară: „*Dar ce rău a săvârșit acesta?*” Și accentuează: „*Nici o vină nu am găsit în El. Așadar, pedepsindu-L, Îl voi elibera*”. Poporul striga cerând cu strigăte mari — spune Sfântul Luca — ca El să fie răstignit; și „*strigătele lor au biruit*” (23, 23)

În clipa aceasta, Baraba este eliberat, iar Iisus rămâne, mai departe, în sala de judecată, cerută fiind de popor moartea Lui.

Dar, în aceste momente se mai petrece ceva foarte important - o altă scenă a mărturiei nevinovăției lui Iisus. Claudia Procula, soția lui Pilat, în timp ce acesta se afla în scaunul de judecată, îi trimite un bilet — fapt consemnat de Sfântul Evanghelist Matei (27, 19) — și-i spune: „*Nimic să nu faci Dreptului Acestuia, că mult am pățimit pentru El în vis*”. Nu știm ce efect au avut aceste cuvinte în mintea lui Pilat, în orice caz, probabil, unul pe care nu-l putem bănuși. Biletul soției sale va fi constituit un argument în plus în sprijinul convingerii sale de faptul că Iisus este nevinovat, pentru că în momentul următor el încearcă un alt subterfugiu în urma căruia credea că L-ar putea elibera pe Iisus, și anume: la strigătele insistente ale poporului de a fi răstignit, Pilat s-a gândit: Ce-ar fi dacă aș proceda cu Iisus în modul în care dacă l-aș prezenta poporului în această situație, să-l determin pe acesta să

înțeleagă că acuzatul lor nu este, nici într-un caz, un împărat. Și iată ce face Pilat: poruncește ca Iisus să fie bătut, să I se împletească o cunună de spini, care să i se pună pe cap, să fie îmbrăcat cu o hlamidă roșie, batjocoritoare, și astfel, cu sângele curgându-i pe față și pe întreg trupul lui, să fie înfățișat mulțimii. Este curios acest procedeu al lui Pilat, dar el nu trebuie înțeles altfel decât ca o văzut ca o nouă încercare de a-L elibera pe Iisus. Cu această înfățișare, Pilat îl scoate pe Iisus în fața poporului, și zice: „*Ecce homo!*”, „*Iată omul!*” (In. 19,5), în sensul: „Iată un împărat! Așa arată un împărat?”

Pilat a încercat să stârnească mila mulțimii, pe de o parte, iar pe de altă parte, să le arate sinedriștilor că acela pe care ei L-au condamnat, a Căru moarte o cereau, este un inofensiv: „Așa arată un împărat?! bătut, schingiuit, batjocorit și fără să fie de nimeni apărat? — Acesta este un om!”

Pilat știa adevăratele motive pentru care sinedriștii L-au adus pe Iisus în fața lui, tocmai de aceea Îl și prezintă în acest fel poporului, ca pe unul care nu este împărat. Pilat s-a oprit, într-adevăr, la ultima acuză — aceea că S-a făcut pe Sine împărat — de aceea iese afară și le spune: „Iată omul!”, și nu: „Iată împăratul!” Un rege are o împărăție, un sprijin, are ostași, are cine să-l apere.

Dar, nici acest procedeu folosit de Pilat nu a avut sorț de izbândă. Nici această înfățișare, cu totul umilitoare a lui Iisus, nu reușește să înduplece poporul, ba, dimpotrivă, mai tare e întărâtat, strigând: „*Răstignește-l! Răstignește-l! Răstignește-l!*”

În Ioan 19, 6 se spune: „Când L-au văzut arhierii și slujitorii [deci în înfățișarea de care am amintit mai sus], au strigat zicând: «Răstignește-l! Răstignește-l!» Pilat le-a zis: «*Luați-l voi și-l răstigniți, că eu nu găsesc nici o vină în El*». Este a patra oară, consemnată de evangheliști, când Pilat declară nevinovăția lui Iisus. Iudeii au răspuns, moment din care începe etapa decisivă a acestui proces: «*Noi avem o lege, și după legea noastră, El trebuie să moară pentru că S-a făcut pe sine Fiul lui Dumnezeu*” (In. 19,7). Cu alte cuvinte, ei vor să spună: Tu trebuie numai să încuviințezi acest lucru, că noi n-avem dreptul să-l omorâm fără aprobarea ta, ca reprezentant al stăpânirii romane.

În acest context, Sfântul Ioan evanghelistul consemnează: „*Când a auzit Pilat acest cuvânt, mai mult s-a temut*” (19,8).

Când a auzit Pilat că El este rege, s-a temut pentru sine, că ar putea fi acuzat de Tiberiu și condamnat la moarte, pentru că a îngăduit ca în regatul său să se

întâmpie o mișcare în care cineva să uzurpe tronul Cezarului. Dar, în clipa când a auzit că S-a făcut pe Sine Fiul lui Dumnezeu, Pilat mai mult s-a temut, crezând că vreun zeu — Pilat era politeist — și-a trimis vreun fiu pe pământ și că ar putea avea asupra lui puteri și influențe decisive. N-a înțeles Pilat despre ce Dumnezeu este vorba, dar a înțeles că e vorba de fiul vreunui zeu.

(4) A treia întrevvedere cu Pilat

În cazul acesta, Pilat nu putea rămâne insensibil. Și atunci, fiind vorba de o nouă acuză, aceasta cerea un nou interogatoriu, de aceea, Pilat se retrage în Pretoriu — sala de judecată — cu Iisus și-L întreabă: „*De unde ești Tu?*” (In. 19, 9). Dialogul acesta ultim cu Iisus este foarte duios și foarte interesant în același timp. Iisus nu i-a dat nici un răspuns. Curios! Iisus vorbește foarte puțin cu Anna, nu vorbește deloc cu Irod, dar cu Pilat vorbește. La unele întrebări ale lui Pilat, Iisus răspunde; la aceasta nu-i răspunde. Pilat I-a zis: „*Mie nu-mi vorbești? Nu știi că am putere să Te eliberez și am putere să Te răstignesc?*” (In. 19, 10) — cu alte cuvinte, Pilat voia să spună: Tu nu știi cine sunt eu? Tu nu știi ce putere am eu? Tu nu știi că eu sunt reprezentantul stăpânirii romane? Eu pot să te condamn la moarte, sau nu. Tu nu știi că am această putere?

Pilat, dacă ar fi vrut, ar fi putut să treacă peste furia poporului și să-L elibereze. Dar el n-a vrut să facă abuz de puterea sa, crezând că prin aceste procedee, la care a apelat, va reuși în mod pașnic să-L elibereze. Vom vedea, în final, de ce totuși n-a uzat de puterea lui. Pilat avea două amintiri triste legate de popor: una când a uzat de puterea sa, ucigând niște galileeni și alta când reușește să împrăștie niște iudei care se adunaseră să protesteze în fața lui, după ce acesta luase darea din Templu — corban, adică banii pentru darea Templului — și investește acești bani în construcția unui apeduct lung de aprox. 400 de metri.

Iudeii, foarte scandalizați că folosise banii Templului în scopuri profane, se adună în fața lui să protesteze, dar Pilat, foarte subtil, strecoară niște soldați printre mulțime, civili, dar cu pumnale și bâte, și, la un ordin, acești soldați acționând, transformă adunarea într-un măcel. Așadar, Pilat putea folosi anumite metode ca să treacă peste furia poporului, impunându-și puterea și autoritatea sa. Dar, în procesul lui Iisus nu o face, crezând că va reuși în mod pașnic să-L elibereze pe Iisus, convingând poporul văzând nevinovăția Acestuia.

Dar, când era probabil, pregătit, să facă uz de puterea lui a fost prea târziu. Iată de ce.

Iisus îi răspunde acum lui Pilat: „*N-ai fi avut nici o putere dacă nu ți-ar fi fost dată de sus. De aceea, cel ce M-a predat ție mai mare păcat are*” (In. 19, 11). Iisus vrea să spună că planul de mântuire a lumii, așa cum a fost el văzut de Dumnezeu, în atotștiința Sa, din veșnicie, trebuie să se realizeze. Aici intervine, desigur, o întrebare firească: în acest caz, ce vină mai are Pilat? Sau ce vină are Iuda, dacă așa trebuiau să se desfășoare toate?

Vina, desigur, constă în răutatea și în trădarea lui Iuda; el putea să nu-L trădeze pe Iisus. Mântuirea lumii putea să se desfășoare și altfel decât s-a desfășurat. Dar Dumnezeu a știut din veșnicie cum va acționa omul. Și aici e vina: că omul a acționat liber. Dumnezeu nu acționează în istoria mântuirii lumii în virtutea unui plan dinainte stabilit, în urma unui scenariu prestabilit - așa cum adesea s-a spus - în care Iuda, Pilat și ceilalți n-au fost decât actori. Nu! Omul a făcut scenariul prin faptele lui libere. Dumnezeu l-a văzut pe om cum va acționa dintotdeauna, din veșnicie. Dar, preștiința Sa nu e cauză a comportamentului uman. Omul a acționat liber și în virtutea libertății lui de manifestare, el devine responsabil de faptele lui. În aceasta constă vina lui Iuda, a lui Pilat și a tuturor celor implicați în procesul nedrept al lui Iisus.

În cele din urmă, observând poporul că Pilat mai mult a căutat să-L elibereze pe Iisus, fără să știm prin ce metode, nu ne spun evangheliștii, striga cu și mai mare înverșunare: „*Dacă-l eliberezi pe acesta* [— acum, se pare că Pilat a încercat să facă uz de puterea sa și să-L elibereze pe Iisus; nu știm ce metode a folosit în momentul respectiv, dar, în orice caz, poporul a înțeles că vrea să-L elibereze pe Iisus], *nu ești prieten al Cezarului. Oricine se face pe sine împărat este împotriva Cezarului*” (In. 19, 12). Aceasta este ultima violență la care apelase mai-marii poporului: arhieriei, cărturarii, instigând mulțimea.

În mod foarte curios, ei pronunțau acum numele Cezarului, îi interesa prietenia Cezarului, cel care-i stăpânea, cel care-i robea. Pilat știa că la Roma domnește Tiberiu, despre care istoricul Suetoniu spunea că orice infracțiune era privită capitală, chiar și pentru câteva cuvinte sărace Tiberiu condamna la moarte.

În clipa aceasta, Pilat, auzind aceste cuvinte, L-a dus afară pe Iisus, a șezut pe scaunul de judecată, în locul numit „pardosit cu pietre”. Și ne spune Ioan Evanghelistul că „era Vinerea Paștilor, ca la al șaselea ceas. Și a zis Pilat iudeilor: «*Iată, împăratul vostru!*» Au strigat aceia: «*Ja-!/, ia-!/, răstignește-!!*» Pilat le-a zis

[probabil și ironic acum, dar nu pe Iisus, ci pe popor ironizându-l]: «*Să răstignesc pe împăratul vostru?*» Arhieriei au răspuns [și aici este culmea vicleniei, a răutății și a șireteniei]: „*Nu avem împărat decât pe Cezarul*” (In. 19, 15). Cu alte cuvinte: Acela este Împăratul pe care noi îl acceptăm, a cărui autoritate o respectăm, în afara lui neacceptând pe altul. Când a auzit acestea Pilat, n-a mai putut să facă nimic.

Concluzia: Prin aceste cuvinte, **Pilat nu a fost convins, ci a fost învins!** Pilat nu mai putea să spună absolut nimic; acum era în joc Cezarul - puterea lui, tronul lui, domnia sa. Așadar, Pilat a fost învins, și nu convins.

Dar, ne-am mai putea întreba: ce mai putea să facă Pilat? Politic, nimic. Dar, Pilat putea în plan personal să facă totul: Să-L elibereze pe Iisus, făcând uz de puterea sa și neinteresându-l ce s-ar fi auzit la Roma. Cu siguranță, că în acest caz ar fi plătit cu viața decizia sa.

Pilat avea astfel șansa să devină primul martir al lui Iisus, salvând lumea păgână, ca reprezentant al ei, în atitudinea acesteia față de Iisus. Dar, n-a făcut-o. Aici e vina lui Pilat: nu-și asumă destinul de martor până la capăt al nevinovăției lui Iisus. Și-a cruțat viața și puterea. Dar, atitudinea sa s-a întors împotriva sa: Pilat sfârșește exilat și decapitat în Galia, din porunca Cezarului de la Roma. Destinul i-a oferit aceeași plată.

Totuși, Pilat mai face în final un gest care îi salvează reputația: se spală pe mâini în fața poporului - semnul nevinovăției, gestul prin care confirmă decizia Sinedriului, dar numai la insistențele acestuia, ale reprezentanților poporului, dar nu este vinovat cu nimic de această eroare judiciară. Se spală pe mâini în fața poporului și spune: „*Nevinovat sunt de sângele Dreptului Acestuia*”. Ba mai mult, avea să spună ceea ce s-a și împlinit peste veacuri: „*Voi veți vedea*” (Mt. 27, 24); cu alte cuvinte: Veți vedea ce ați făcut! Și, după aceea, pronunță cutremurătoarele cuvinte care au răscolit lumea: „*Ibis in cruce*”, adică: „*Să fie răstignit!*” Cu aceste cuvinte, Iisus Hristos este pregătit pentru drumul Calvarului, spre Golgota, unde urma să fie răstignit.

e) Răstignirea

Hotărârea procuratorului era imediat executabilă. Apel nu exista. Tocmai de aceea se dădeau puteri depline procuratorului, ca să-l cruțe pe Cezar de prea multe dezbateri judecătorești. După dreptul roman, execuția se făcea imediat după

pronunțarea sentinței, însă o amânare a executării sentinței se putea acorda. Așadar, Pilat putea, fără să calce vreo formă procedurală, să amâne executarea. Faptul că n-a făcut-o dovedește că, în cele din urmă, a cedat complet insistențelor sinedriștilor. Executarea se făcea de către soldați romani, sub conducerea unui ofițer roman, iar răstignirea se făcea astfel: condamnatul era dezbrăcat, era așezat pe spate pe cruce, mâinile îi erau legate sau bătute în cuie pe lemn, pe urmă era ridicată crucea — stâlpul pe care era răstignit condamnatul — în locul execuției, apoi picioarele erau bătute în cuie. Cel crucificat murea foarte repede, iar dacă nu murea foarte repede, i se zdrobeau fluierile picioarelor, sub care durere cumplită, condamnatul sfârșea instantaneu.

Așadar, drumul Mântuitorului la Golgota ne cutremură și a cutremurat lumea întreagă, în jertfa, dar și în măreția lui. Patimile Domnului nu pot fi redată de noi, simpli muritori, în toată măreția lor sublimă. De aceea, aș dori să le exprim concluzionând, practic, procesul Mântuitorului, în cuvintele Evangheliștilor:

„După ce L-au batjocorit, L-au dezbrăcat de hlamidă și L-au îmbrăcat cu hainele Lui și L-au dus să-L răstignească (Mt.27,31). Și ducându-și crucea, a ieșit la locul ce se cheamă al Căpățânii, care evreiește se zice Golgota, unde L-au răstignit, și împreună cu El pe alții doi, de o parte și de alta, iar în mijloc Iisus. Iar a scris Pilat și titlu și l-a pus deasupra crucii. Și era scris: Iisus Nazarineanul, împăratul Iudeilor! Deci mulți dintre Iudei au citit acest titlu, căci locul unde a fost răstignit Iisus era aproape de cetate. Și era scris în evreiește, latinește și grecește. Deci au zis lui Pilat mai-marii preoților iudeilor: «Nu scrie: împăratul Iudeilor, ci scrie cum el a zis: Eu sunt împăratul Iudeilor». Pilat a răspuns: «Ce am scris, am scris.»

Iar ostașii, după ce au răstignit pe Iisus, l-au luat hainele și au făcut patru părți, fiecărui ostaș câte o parte, și cămașa. Iar cămașa era fără cusătură, de sus țesută în întregime. Și au zis între ei: «Să n-o sfâșiem, ci să aruncăm sorții pentru ea, a cui să fie»; ca să se împlinescă Scriptura care zice: Au împărțit hainele Mele între ei, iar pentru cămașa Mea au aruncat sorți.

Și stăteau, lângă crucea lui Iisus, mama Lui și sora mamei Lui, Maria lui Cleopa, și Maria Magdalena. Deci Iisus, văzând pe mama Sa și pe ucenicul pe care îl iubea stând alături, a zis mamei Sale: «Femeie, iată, fiul tău!» Apoi a zis ucenicului: «Iată, mama ta!» Și din ceasul acela ucenicul a luat-o la sine. (In.19, 17-27).

Iar trecătorii Îl huleau, clătinându-și capetele și zicând: «Tu, Cel ce dă râmi templul și în trei zile îl zidești, mântuiește-Te pe Tine Însuși! De ești Fiul lui Dumnezeu, coboară-Te de pe cruce!» (Mt.27, 39-40).

Iar unul dintre făcătorii de rele răstigniți, Îl hulea zicând: «Nu ești tu Hristosul? Mântuiește-Te pe Tine însuși și pe noi!» Și celălalt, răspunzând, îl certa zicând: «Nu te temi tu de Dumnezeu, că ești în aceeași osândă cu El? Și noi pe drept, căci noi primim cele cuvenite după faptele noastre; Acesta însă n-a făcut nici un rău». Și zicea lui Iisus: «Pomenește-mă, Doamne, când vei veni în împărăția Ta!» Și Iisus i-a zis: «Amin îți spun ție: astăzi vei fi cu Mine în Rai!» (Lc. 23, 39-43).

Iar când a fost ceasul al șaselea, întuneric s'a făcut peste tot pământul până la ceasul al nouălea. Și la al nouălea ceas, a strigat Iisus cu glas mare și a zis: «Eli, Eli, lama sabahtani?», care se tâlcuiește: «Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, de ce M-ai părăsit?» (Mt. 27, 45-46).

Și Iisus, strigând cu glas mare, a zis: «Părinte, în mâinile Tale încredințez duhul Meu». Și acestea zicând, Și-a dat duhul.” (Lc.23, 45).

N-au fost și n-au existat martori care să-L apere pe Iisus, așa cum ar fi trebuit să se întâmple într-un proces, dar au existat martorii nevinovăției lui Iisus, care au însemnat în procesul și în drama Lui mai mult decât niște martori ai apărării. Aceștia au fost: **Iuda**, primul martor al nevinovăției lui Iisus, care se întoarce la arhierii poporului și spune, aruncându-le banii cu care l-a vândut pe Iisus: „Am greșit vânzând sânge nevinovat”.

Al doilea martor al nevinovăției: **Pilat** — de câte ori a spus Pilat: „Nu găsesc în El nici o vină”?, iar în final: „Sunt nevinovat de sângele Dreptului Acestuia”!

Al treilea martor e **Claudia Procula**, care i-a spus soțului ei: „Să nu-i faci nici un rău Acestui drept, căci mult am pățimit pentru El în vis”.

Al patrulea martor: **tâlharul de-a dreapta** ale cărui cuvinte au fost: „Noi, după dreptate primim după faptele noastre, dar Acesta nici un rău n-a făcut”.

Și ultimul martor al nevinovăției lui Iisus a fost **sutașul roman**, încredințat cu execuția, care, văzând cele ce s-au petrecut în clipa în care Iisus și-a dat duhul - cutremurul produs, catapeteasma Templului care s-a rupt în două, pietrele care s-au despicat, multe trupuri ale sfinților care au înviat și au intrat în cetate, întunericul care s-a făcut peste tot pământul — a mărturisit atunci: „Cu adevărat, Fiul lui Dumnezeu a fost Acesta”.

Astfel s-a încheiat drama care a mântuit lumea.

Bibliografie selectivă

Gr. Marcu și I. Fruma, *Procesul Mântuitorului*, Sibiu 1946.

M.J. Lagrange, *Evangile selon saint Jean*, ed. A V-a, Paris 1936

Vasile Mihoc, *Procesul Mântuitorului*, Sibiu 1995

Ulrich Luz, *Das Evangelium nach Matthäus*, EKK, vol. 4, Düsseldorf und Zürich 2002

George Zevini, *L' Evangile spirituel de Jean*, Paris 1990.

Stelian Tofană, *Introducere în studiul Noului Testament. Evangheliile după Matei și Marcu. Documentul Quelle*, Cluj-Napoca 2002

Idem, *Introducere în studiul Noului Testament. Evangheliile după Luca și Ioan. Problema Sinoptică*, Cluj-Napoca 2003

Din activitatea și realizările CSB

În anul **2005**, activitatea CSB și performanțele sale pot fi evaluate după cum urmează:

1. Activitatea de cercetare

Rezultatele cercetării Centrului de Studii Biblice al Universității Babeș-Bolyai s-au finalizat în lucrările celui de al doilea Simpozion Internațional, organizat în colaborare cu *Universitatea Catolică Pázmány Péter* din Budapesta cu tema “*Biblia-fundament al culturii europene*” urmând a fi publicate în numărul 3 al revistei CSB “**Sacra Scripta**”(sub tipar)

În ceea ce privește Programele de cercetare de lungă durată, în special cel legat de realizarea unui *Comentariu biblic interconfesional*, cu contribuția majoră a membrilor CSB, am înaintat un proiect în acest sens către CNCSIS, aflat în faza de evaluare

2. Activitatea editorială

În ceea ce privește activitatea editorială, aceasta s-a concretizat în:

- publicarea celui de-al 4-lea număr din Buletinul Informativ al Centrului “**Theologia Biblica**”
- publicarea celui de-al 2-lea număr al revistei CSB “**Sacra Scripta**” într-o limbă de circulație internațională, prima de acest gen din România, conținând lucrările *Simpozionului Internațional din 11-12 Noiembrie 2004*, cu tema: „*Eclesiologia Biblică în cercetarea teologică contemporană*”.
- În cadrul colecției “**Seria Biblica**” au mai apărut:

Pr.Dr.Nicolae Crîngașu, *A doua Epistolă sobornicească a Sf Ap Petru, introducere, comentariu și teologia epistolei*, Ed.Alma Mater, Cluj-Napoca, 2005, 287 pag.

Pr.Prof.Dr. Mircea Basarab, *Interpretarea Sfintei Scripturi în Biserica Ortodoxă*, Ed.Alma Mater, Cluj-Napoca, 2005, 262 pag.

Pr.Prof.Dr. Constantin Oancea, *Profetul Ilie și narațiunea despre secetă*”, Ed.Alma Mater, Cluj-Napoca, 2005, 317 pag.

Alte patru volume sunt în curs de apariție.

3. Înființarea unei Biblioteci Biblice și dotarea Centrului

Constituirea unei Biblioteci proprii a Centrului a fost preocuparea majoră a conducerii Centrului în cei 2 ani de mandat ai prof. Stelian Tofană, ca director executiv.

În prezent, Biblioteca numără în jur de 4500 de volume, o parte din ele fiind cumpărate, iar altele obținute prin donații internaționale, în cea mai mare parte provenind de la unii membri ai Societății Biblice Internaționale (Studiorum Novi Testamenti Societas – SNTS).

Datorită relațiilor academice și cu largul concurs al prof. Ulrich Luz de la Universitatea din Berna, Prof. Ludger Schenke de la Universitatea din Mainz a donat Centrului aprox 700 de volume și mai multe reviste de specialitate.

De asemenea Biblioteca Universității din Zurich, Departamentul „Noul Testamnet” a donat Centrului aprox 3000 de volume, care au fost amplasate **în noul sediu al Centrului pe str Universității nr 7-9**, noua locație a CSB-ului.

Datorită bunăvoinței Rectoratului UBB, Prof. Univ. Dr. Nicolae Bocșan și a Președintelui Consiliului Academic al UBB, Prof. Univ. Dr. Andrei Marga, care a propus alocarea din bugetul Universității suma de 10.000 Euro pentru dotarea tehnică a Centrului, acesta dispune de o rețea de calculatoare, de ultimă generație, conexiuni internet, fax, telefon și alte dotări.

4. Organizarea de Simpozioane

Centrul de Studii Biblice a organizat în cadrul *Universității Babeș-Bolyai* un *Simpozion Internațional* în colaborare cu *Universitatea Catolică Pázmány Péter* din Budapesta, cu tema “**Biblia-fundament al culturii europene**” desfășurat în zilele de **6-7 decembrie 2005**, în *Aula Magna* a Universității Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca.

Lucrările Simpozionului, la care au participat bibliști de marcă din mai multe centre universitare din țară, urmând a fi publicate în numărul 3 al revistei CSB “*Sacra Scripta*”

5. Manifestări culturale

În data de 22 aprilie 2005, Centrul de Studii Biblice în colaborare cu Institutul de Cercetări Europene a UBB. a organizat o **lansare de carte**, care a avut loc în Foyerul Colegiului Academic al UBB și în cadrul căreia au fost lansate 3 dintre volumele apărute în colecția “*Seria Biblica*” a CSB, precum și lucrarea Prof. Andrei Marga, *Filosofie și Teologie astăzi*.

În data de 15 decembrie 2005 s-a inaugurat **Biblioteca „Biblica” a CSB** în noul sediu al Centrului de Studii Biblice de pe str. Universității nr. 7-9.

6. Noi membri CSB

CSB și-a sporit efectivul prin primirea în rândul membrilor lui a noi colaboratori:

- Prof. Dr. *Zsolt Gereb* –Institutul Protestant, Cluj-Napoca
- Prof..Dr. *Olah Zoltan*- Rector al Institutului Romano-Catolic, Alba-Iulia
- Asist. Dr. *Aurelian Botica* – Universitatea Emanuel, Oradea
- Lect. Dr. *Marius Cruceru* – Universitatea Emanuel, Oradea

Centrul de Studii Biblice are în vedere, de asemenea, creșterea numărului membrilor dintre specialiști din domenii conexe de cercetare: specialiști în limbi clasice, arheologi, filosofi, filologi etc.